

33RD

INTERNATIONAL

FILM FESTIVAL

ROTTERDAM

JAARVERSLAG

2003/4

INTERNATIONAL
film
FESTIVAL
ROTTERDAM

IFFR 2003-2004

OPENING IFFR 2004: SANDRA DEN HAMER EN SIMON FIELD

IFFR 2003-2004

OPENING IFFR: JAPANS SLAGWERK

IFFR 2003-2004

DE WINNAARS VAN DE VPRO TIGER AWARDS; VLNR JAN KRÜGER, SRDJAN VULETIC EN LEE KANG-SHENG

IFFR 2003-2004

INSTALLATIE 'BALTIMORE' VAN ISAAC JULIEN IN TENT.

IFFR 2003-2004

KAMAL HAASAN, REGISSEUR VAN 'VIRUMAANDI'

IFFR 2003-2004

CHRISTOPHER DOYLE WERD WERELDBEROEMD ALS CAMERAMAN VAN WON KAR-WAI

IFFR 2003-2004

ROCCO SIFFREDI, CATHERINE BREILLAT EN AMIRA CASAR; ACTEUR, REGISSEUR EN ACTRICE 'ANATOMIE DE L'ENFER'

IFFR 2003-2004

THE LATE SHOW MET VLNR CARIN GOEIJERS (I SOENI), ZANGER REIN MERCHA, WILFRIED DE JONG EN LUDMILA CVIKOVA

IFFR 2003-2004

KITANO TAKESHI, REGISSEUR 'ZATOICHI'

VOORWOORD	13
AWARDS	14
FESTIVAL IN CIJFERS	18
PROGRAMMA	20
TERUGKERENDE PROGRAMMA'S	21
SPECIALE PROGRAMMA'S 2004	28
EVENEMENTEN, DEBATTEN	30
IFFR IN GRONINGEN EN MAASTRICHT	30
HUBERT BALS FONDS	32
CINEMART	36
EDUCATIE	38
DISTRIBUTIE	44
COMMUNICATIE, MARKETING, PERS EN WEBSITE	45
FINANCIËN, SUBSIDIE, SPONSORING	50

De verslagperiode 2003-2004 was een bewogen jaar voor het International Film Festival Rotterdam. Kort na de 2003 editie werd het vertrek van co-directeur Simon Field na het festival 2004 bekend. Na acht succesvolle jaren wilde hij zijn geluk elders, en vooral dichterbij huis, gaan zoeken. Ook moest in dit jaar een nieuw beleidsplan worden geschreven voor de periode 2005-2008. In het vroege voorjaar besloot bestuur en directie dat beide ontwikkelingen aanleiding gaven tot een diepgaande bezinning en oriëntatie op de toekomst van het International Film Festival Rotterdam.

Na vele gesprekken met zowel binnen- als buitenlandse experts alsook met de staf en het programmteam van het International Film Festival Rotterdam, besloot het bestuur van een tweekoppige directie over te gaan naar de benoeming van één directeur. Dat besluit werd mede ingegeven door de veranderde situatie in de filmwereld en een nieuwe definitie van wat cinema is: variërend van off-Hollywood, Aziatische meesters, experimentele films uit Oost-Europa tot en met museale installaties en interactieve films op internet. Concreet betekent dat, dat in de toekomst de directeur in de rol van hoofdredacteur leiding zal geven aan een herkenbaar team van deskundige programmeurs en curatoren met ieder hun eigen expertise en netwerken en ruimte biedend aan verschillende artistieke perspectieven.

EXPLODING CINEMA; POWER : PLAY

Tegelijkertijd werd natuurlijk hard gewerkt aan de voorbereidingen voor het 33^e International Film Festival Rotterdam dat op 26 januari 2004 spectaculair geopend werd door Kitano Takeshi met zijn meesterwerk **ZATOICHI**. In de elf dagen daarna bood het festival een rijk gevulde kaleidoscope van hedendaagse cinema, teveel om hier op te noemen maar in dit jaarverslag uitgebreid beschreven.

Met zijn themaprogramma's als '**Homefront USA**', '**Exploding Cinema; Power : Play**' en '**Romani Cinema**' gaf het festival meer dan ooit blijk van een grote politieke en sociale betrokkenheid met de wereld om zich heen. '*Het International Film Festival Rotterdam is de thermometer in de kont van de wereld*' zei een bekende Nederlandse schrijver die zich 10 dagen lang had ondergedompeld in het filmaanbod.

CINEMART

Op de **CineMart**, met een recordaantal deelnemers, gonste het van de filmbedrijvigheid. Opvallend ook was de hoge kwaliteit van de films die met steun van het Hubert Bals Fonds werden gemaakt. Tien dagen lang zinderde het in Rotterdam, niet alleen in de 24 filmzalen maar ook in de diverse kunstinstellingen in de stad waar het festival al sinds enkele jaren nauw mee samenwerkt. En wederom kwam het publiek in groten getale en was de aandacht van de pers en buitenlandse filmprofessionals groter dan ooit tevoren.

En dan waren er ook nog de activiteiten door het jaar heen. De vijftiende verjaardag van het **Hubert Bals Fonds** werd mei 2003 gevierd in New York met een retrospectief van door het HBF gesteunde films samengesteld door het Museum of Modern Art. De drukbezochte **Rotterdam Film Course**, die inmiddels in samenwerking met 27 hogescholen en universiteiten in het land wordt gegeven. En natuurlijk de **Tigers on Tour**, waarmee het IFFR ook door het jaar heen in de filmtheaters haar gezicht laat zien.

'Nederland mag zich gelukkig prijzen met het International Film Festival Rotterdam' zo oordeelde onlangs de Raad voor Cultuur over het festival. Een groot compliment. Ook het IFFR zelf kijkt terug op een succesvol jaar. Maar er was ook kritiek. Van de pers, die enige 'matheid' in het programma observeerde of het festival bekritiseerde om zijn grootschaligheid. En van het publiek dat op de eerste dag van de kaartverkoop gefrusteerd raakte omdat de website niet functioneerde. Er zijn altijd genoeg organisatorische zaken die voor verbetering vatbaar zijn. Moeizaam ook was het vinden van sponsors en financiers. Kortom geen tijd voor zelfgenoegzaamheid; er wordt inmiddels alweer hard gewerkt aan het volgende festival.

Sandra den Hamer

AWARDS 2004

Lang geleden had het IFFR, uit principe, geen competitie en reikte geen prijzen uit. Anno 2004 is de VPRO Tiger Awards Competitie wereldwijd een begrip en kunnen winnaars rekenen op uitnodigingen door andere filmfestivals. Een prijs in Rotterdam betekent vaak een springplank naar meer vertoningen en een groter publiek. Plus een grotere kans om de filmcarrière voort te zetten. De jury's eerden **THE MISSING** liefst drie keer maar ook twee films die mede tot stand kwamen met een bijdrage van het Hubert Bals Fonds: **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY** en **UNIFORM**.

VPRO TIGER AWARDS

Voor de VPRO Tiger Awards Competitie 2004 waren 16 eerste en tweede speelfilms geselecteerd. De drie VPRO Tiger Awards zijn tijdens de Awards Ceremony op vrijdag 31 januari 2004 in de Willem Burger Zaal van de Doelen toegekend aan **THE MISSING** van Lee Kang-sheng uit Taiwan, **UNTERWEGS** van Jan Krüger uit Duitsland en **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY** van Srdjan Vuletic uit Bosnië-Herzegovina.

De voorzitter van de VPRO Tiger Awards jury was filmmaker Júlio Bressane (**FILME DE AMOR, DIAS DE NIETZSCHE EM TURIN**) uit Brazilië. Verder bestond de jury uit Chris Dercon, directeur van het Haus der Kunst in München (Duitsland), schrijver Hafid Bouazza (Nederland), filmmaker Claire Denis (**VENDREDI SOIR, TROUBLE EVERYDAY**) uit Frankrijk en Jang Sun-Woo, (**RESURRECTION OF THE LITTLE MATCH GIRL**) filmmaker uit Zuid Korea. Het commentaar van de VPRO Tiger Awards jury bij de winnende films luidt als volgt:

THE MISSING

“De precieze traagheid blijkt in film nog steeds een magische aantrekkingskracht uit te oefenen. Lee Kang-sheng schuwt de metafoor niet om het verhaal van gespleten families in de moderne stad op een weemoedige, humoristische manier te verbeelden. Ook in deze film speelt de verlossende werking van de voorlopige onschuld van het kind een belangrijke rol”.

UNTERWEGS

“Jan Krüger hanteert een ruwe, onconventionele manier van filmen om een hedendaags virus te verbeelden, namelijk de angst voor het onbekende en de ontwrichtende werking van het vreemde. Uiteindelijk blijft iedereen alleen achter - ook de kijker van dit sprookje over goed en kwaad”.

AWARDS 2004

SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY

"In sprankelende dialogen en een aantrekkelijk verhaalritme, toont Srdjan Vuletic dat zelfspot een heilzame invloed heeft op het verwerken van een oorlogstrauma. De film is verdeeld en gaat over verdeeldheid. Alleen het individu kan zich staande houden. Maar wie kan er echt overleven?"

Aan elk van de drie VPRO Tiger Awards is een geldbedrag verbonden van € 10.000. Om de winnende films aan een zo breed mogelijk publiek te tonen, bestaat de prijs verder uit uitzending op televisie door de VPRO. Van maart tot en met juni 2004 organiseerde het IFFR samen met de Volkskrant en VPRO voor de drie winnaars een 'Tigers on Tour'-ronde langs twintig Nederlandse filmtheaters.

KPN PUBLIEKSPRIJS

Voorafgaand aan de slotfilm **GIRL WITH A PEARL EARRING** van Peter Webber (Groot-Brittannië) werd zaterdagavond 31 januari 2004 in Pathé Schouwburgplein het zes uur durende Italiaanse epos **LA MEGLIO GIOVENTÙ** bekroond met de KPN Publieksprijs van het 33e IFFR. Staatssecretaris van Cultuur Medy van der Laan maakte de winnende film bekend, waarna Harm Jan Driessen, directeur van KPN Breedband Portal, een oorkonde en € 5.000 uitreikte aan regisseur Marco Tullio Giordana.

FIPRESCI AWARD

De jury van de internationale vereniging van filmcritici FIPRESCI (Fédération Internationale de la Presse Cinématographique), gevormd door Ikbal Zalila (Tunesië, *Le Renouveau*), Jonathan Rosenbaum (USA, *Chicago Reader* en jury-voorzitter), Ruth Pombo (Spanje, *Levante*), Sabbir Chowdhury (Bangladesh, *The Protom Alo*) en Pieter van Lierop (Nederland, *Geassocieerde Pers Diensten*) heeft de FIPRESCI Award toegekend aan **PEEP "TV" SHOW** van Yutaka Tsuchiya (Japan), een van de genomineerden uit de VPRO Tiger Awards Competitie 2004.

AWARDS 2004

KNF AWARD

De jury van de KNF (Kring van Nederlandse Filmjournalisten) bestond uit voorzitter Bianca Stigter (NRC Handelsblad), Peter van Bueren (Skrien), Gerhard Busch (VPRO Gids/VPRO Digitaal), Ruben van Eijl (Schokkend Nieuws/TMF Movie Facts) en Remke de Lange (Trouw).

De KNF jury bekroonde **THE MISSING** van Lee Kang-sheng (Taiwan): *“Een film even concreet als mysterieus, die simpel, doordacht en eigengereid uitdrukking geeft aan het gemis van contact dat mensen in de huidige samenleving ervaren.”*

Een eervolle vermelding ging naar **SAVE THE GREEN PLANET!** van Jang Jun-Hwan (Zuid Korea): *“Een film waarbij het uitroepteken in de titel werkelijk op zijn plaats is. Door deze energieke, inventieve mix van genres schemert een groot hart.”*

De jury van de KNF, die ditmaal een dertigtal festivalfilms bekeek, verklaarde verder: *“De prijs van de Nederlandse Kring van Filmjournalisten is bedoeld om de uitbreng van een film te stimuleren die nog niet verzekerd is van distributie in Nederland. Wij betreuren het dat films van bekende regisseurs als Catherine Breillat, Michael Winterbottom en Tsai Ming-liang waarschijnlijk niet in de Nederlandse bioscopen te zien zullen zijn. Onze prijs gaat naar THE MISSING, het debuut van de Taiwanese regisseur Lee Kang-sheng, maar het zou een genoegen zijn deze film samen te zien met GOODBYE, DRAGON INN van Lee's leermeester Tsai Ming-liang.”*

Aan de KNF-prijs is een premie verbonden voor ondertiteling van de film, gesponsord door Holland Subtitling.

AMNESTY INTERNATIONAL – DOEN AWARD

THE LAST TRAIN van Alexej German Jr. (Rusland) werd woensdagavond 28 januari 2004 in de Rotterdamse Schouwburg uitgeroepen tot de winnaar van de tweede Amnesty International-DOEN Award van het International Film Festival Rotterdam. De jury kende een speciale vermelding toe aan **UNIFORM** van Diao Yinan (China, 2003), een film die mede tot stand kwam door een bijdrage van het Hubert Bals Fonds.

Aan de Amnesty International-DOEN Award is een stipendium van € 5.000 verbonden. Filmmuseum Distributie brengt **THE LAST TRAIN** eind 2004 uit in de Nederlandse filmtheaters.

Voor de Amnesty International-DOEN Award werden tien films over mensenrechten en/of menselijke waardigheid uit het IFFR-programma genomineerd. Deze werden beoordeeld door de jury bestaande uit de directeur van het Istanbul International Film Festival, Hülya Uçansu, de filmmakers Murali Nair (India), Garin Nugroho (Indonesië) en Mahamat-Saleh Haroun (Tsjaad), en de in het Joegoslavië Tribunaal gespecialiseerde publiciste/journaliste Heikelina Verrijn Stuart. Aandachtspunten bij de jurering zijn de wijze waarop mensenrechten zijn verbeeld, originaliteit en stijl en de persoonlijke betrokkenheid van de maker.

AWARDS 2004

MOVIEZONE AWARD

De vijf meiden die ditmaal de MovieZone Jury vormden (Michka Chel (17), Ilmer Rozendaal (16), Tjakka Diddens (22), Marijke Lamers (22) en Kim Klijnsma (23) reikten donderdag 29 januari 2004 de MovieZone Award uit aan Sdrjan Vuletic uit Bosnië–Herzegovina voor zijn film **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY**.

De jury verklaarde: *“We vonden SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY direct een indrukwekkende film. De film speelt zich af in het naoorlogse Sarajevo. Het verteld een humoristisch verhaal over een jongen die steeds in situaties terechtkomt waarin het onmogelijk lijkt om niet de verkeerde beslissing te maken. In onze visie representeert de hoofdrolspeler een generatie die worstelt met overleven in een getraumatiseerde maatschappij. Gelukkig geeft de regisseur een hoopvolle boodschap mee. We hebben de zaal glimlachend verlaten.”*

De MovieZone Award van € 5.000 is bestemd voor promotie van de winnende film die vertoond gaat worden binnen het MovieZone programma in de Nederlandse filmtheaters. MovieZone is een project van het Nederlands Instituut voor Filmeducatie.

PRINCE CLAUS FUND FILM GRANT

Het Prins Claus Fonds stelde voor de vierde keer een bedrag van € 15.000 beschikbaar als extra steun aan een van de projecten van de CineMart 2004. In aanmerking komen projecten uit Afrika, Azië, Latijns-Amerika en het Caraïbisch gebied. Tijdens de Awards Ceremony op vrijdag 31 januari 2004 in de Doelen maakte de jury bekend de Prince Claus Fund Film Grant 2004 toe te kennen aan **THE ABANDONED LAND** van Vimukhti Jayasundara (Sri Lanka).

“De jury heeft gekozen voor een scenario dat op meerdere niveaus grote verwachtingen wekt. Voor een plan waarin de verwoestende kracht van een oorlog samensmelt met levensdrift en een zoektocht naar identiteit. De jury vindt het bovendien extra prikkelend om een filmmaker te steunen die aan de vooravond lijkt te staan van een zeer urgent debuut. Een filmmaker ook, die afkomstig is uit een land waarvan we op filmgebied niet vaak iets vernemen.”

De jury bestond uit Karim Traïdia (filmmaker en bestuurslid Prins Claus Fonds), Claire Lajouard (producent, Frankrijk), Wang Xiaoshuai (regisseur, China), Imruh Bakari (directeur van het Zanzibar International Film Festival) en Ronald Ockhuysen (redacteur en filmcriticus van de *Volkscrant*).

NETPAC AWARD

De NETPAC (Network for the Promotion of Asian Cinema) jury bestaande uit Indu Shrikent (India, *Cinemaya*), Yves Thoraval (Frankrijk, *Le Monde Diplomatique/Cinemaya*) en Mani Kaul (Nederland, filmmaker) heeft Lee Kang-sheng onderscheiden voor zijn **THE MISSING** en geeft een eervolle vermelding aan **UNIFORM** van Diao Yinan (China).

Uit het jury rapport, *“Lee Kang-sheng schetst in zijn film THE MISSING niet alleen de tragische maar willekeurige ontwikkeling in het leven van een oudere vrouw die plotseling verantwoordelijk wordt voor haar vermiste kleinzoon maar weet de diepe pijn ook uit te spreiden over de stad Taipei zelf. Terwijl THE MISSING een langzaam en bijna ‘real-time’ ritme resulterend in compacte visuele stilstand durft te gebruiken, is de NETPAC Jury verheugd dat de film nergens terugvalt op gekunsteldheid, een gevaar dat sommige Aziatische films onder ogen lijken te moeten zien”*.

FESTIVAL IN CIJFERS

VERTOONDE FILMS		PREMIÈRES LANGE FILMS		VOORSTELLINGEN	
Totaal aantal films	782	Totaal	68	Totaal	1513
Lange films	245	Wereldpremières	38	Rotterdam, publieke voorstellingen	1113
Korte films	445	Internationale premières	19	Rotterdam, press & industry screenings	244
Lezingen, debatten en talkshows	30	Europese premières	11	Groningen	64
Performances	4			Maastricht	92
Installaties	28				
Websites	20	PREMIÈRES KORTE FILMS			
Exposities	10	Totaal	186	GASTEN	
		Wereldpremières	84	Totaal	2435
		Internationale premières	78	Buitenland	1675
		Europese premières	24	CineMart	894

Op voorhand stond vast dat het 33e International Film Festival Rotterdam onontkoombaar deels in het teken zou staan van het vertrek van Simon Field, na de acht jaren waarin hij de artistieke koers van het festival bepaalde. Hoewel Field uiteraard wist dat "iets" gedaan zou worden, kwam het voor hem als een volslagen verrassing dat filmmakers Naomi Kawase, Tsai Ming-liang, Kees Hin, Jan en Eva Svānkmajer, Patrick Keiller, Abolfazl Jalili, Ernie Gehr, Catherine Breillat en Kitano Takeshi hun talent nu eens ter viering van dat van Simon hadden aangewend. De zeer uiteenlopende bijdragen – van Kees Hins fraaie persoonlijke afscheidswens tot Tsai's melancholieke juweeltje en het komische vaarwel van de Svānkmajers – werden vertoond voor een volle Willem Burgerzaal in de Doelen waar even eerder de prijzen waren verdeeld. Grootste winnaar was Lee Kang-sheng met zijn debuutfilm **THE MISSING**. Tien dagen eerder startte het festival na veel tromgeroffel en in aanwezigheid van Kitano Takeshi met diens opzweepende zwaardvechtersfilm **ZATOICHI**.

VPRO TIGER AWARDS COMPETITIE

De drie winnaars van alweer de tiende VPRO Tiger Awards Competitie werden bovengenoemde Lee Kang-sheng met **THE MISSING** uit Taiwan, een alom geprezen verstild stadsdrama in de traditie van zijn mentor Tsai Ming-liang in wiens films Lee steevast speelt. Ook ging een Tiger Award naar **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY** van Srdjan Vuletic uit Sarajevo, waar dit frisse en wrang komische speelfilmdebuut over jongeren, misdaad en traditie zich ook afspeelt. De derde Tiger Award ging, verrassend, naar de Duitse debutant Jan Krüger met **UNTERWEGS**, een roadmovie die vergelijkingen opriep met Roman Polanski's debuutfilm **MES IN HET WATER**, vanwege ondermeer de locatie aan de Oostzeekust en de spannende driehoeksverhouding. Voor de competitie werden dit jaar in totaal zestien films geselecteerd. Daaronder was geen Nederlandse bijdrage. Voor het eerst in jaren was er een stevige Noord-Europese afvaardiging. Zoals het drie uur durende fileren van de westerse condition humaine aan het begin van de nieuwe eeuw, **FOUR SHADES OF BROWN** van het Zweedse gezelschap Killinggänget onder regie van Tomas Alfredson. Uit Finland kwam het jeugdrama **YOUNG GODS** dat op weinig bijval kon rekenen in tegenstelling tot het bijzondere "WO2-drama" **SOMNAMBULANCE** van Sulev Keedus uit Estland, een van de vijf films in competitie ondersteund door het Hubert Bals Fonds. Uit voormalig Joegoslavië kwam naast winnaar Vuletic ook de Macedonische familie Mitevka, waarvan Teona de regie van **HOW I KILLED A SAINT**

voor haar rekening nam en haar zus Labina een hoofdrol én de productie. Een prachtig portret van het (verdwijnde) woestijnleven van de Toearegs van de Zwitserse documentairemaakster Ulrike Koch was een van de twee in Afrika gesitueerde producties. Uit Zuid Afrika kwam **THE WOODEN CAMERA**, een post-Apartheid drama dat twee weken later op de Berlinale wel in de prijzen viel. Sri Lanka, een interessant en actief filmland, bracht het modern-boedhistische melodrama **SCENT OF THE LOTUS POND** van Satyajit Maitipe (inderdaad, de jonge regisseur werd ooit vernoemd naar de grote Indiase cineast Satyajit Ray). Uit Japan werd **PEEP "TV" SHOW** geselecteerd waarvan de in "Gothic Lolita" klederdracht gestoken coscenariste veel bekijks trok op het festival. Zij zouden naar huis gaan met de FIPRESCI-prijs. Uit China het eveneens digitaal vertoonde, bressoneske **UNIFORM**, dat een speciale vermelding kreeg.

Uit Peru kwam het uitstekend ontvangen **DIAS DE SANTIAGO** van Josué Mendez, dat met onder meer een zeer lovende recensie in het vakblad *Variety* op zak reeds tal van festivaluitnodigingen kreeg. Filmmuseum Distributie zal **DIAS DE SANTIAGO** uitbrengen in de Nederlandse filmtheaters. De meest begeerde titel onder filmdistributeurs was toch het Belgische **AALTRA**: een in zwart-wit en cinemascope gedraaide 'oneerbiedige komedie' over rolstoelers die wraak willen nemen op de Finse fabrikant van het ondeugdelijke landbouwgereedschap dat hen invalide maakte.

HUBERT BALS FONDS

Was de jaaroogst die het Hubert Bals Fonds kon presenteren in 2003 al het inlijsten waard, de HBF Harvest 2004 overtrof die zowel in kwalitatieve als kwantitatieve zin. In het oog springen in de eerste plaats de maar liefst vijf films die in competitie meedongen: **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY**, **UNIFORM**, **SOMNAMBULANCE**, **HOW I KILLED A SAINT** en **DIAS DE SANTIAGO**.

Zeventien van de in totaal dertig gereedgekomen films in 2003 waren van de hand van debutanten, waarmee de doelstelling om jong talent in ontwikkelingslanden op weg te helpen, ruimschoots gehaald lijkt. Een deel van de ondersteunde films was reeds elders in première gegaan. **UZAK** (door de internationale filmipers (FIPRESCI) gekroond als "film van het jaar") won op het festival van Cannes de grote Juryprijs en prijs voor beste acteurs.

OSAMA, de aangrijpende eerste speelfilm uit Afghanistan sinds de val van het Taliban-regime, won daar de prijs voor het beste debuut. Ook op het festival van Locarno hoofdprijzen voor door het fonds ondersteunde films: **FUSE** uit Bosnië (Zilveren Luipaard) en **SILENT WATERS** (Gouden Luipaard) uit Pakistan waren films waar het politieke engagement voorop stond. En op het festival van Venetië in september bleek het filmmateriaal van **SILENCE BETWEEN TWO THOUGHTS** van Babak Payami "in beslag genomen" door Iraanse "autoriteiten", zodat de film van video vertoond werd. Minder mooi, maar niet minder indrukwekkend.

Kakelvers in Rotterdam waren naast de vijf voor competitie uitgenodigde films maar liefst tien titels: van Algerije tot Wit-Rusland, van Congo tot China, van Iran tot Argentinië. Succes was er bijvoorbeeld voor het Pintereske debuut van Leonardo di Cesare, **BUENA VIDA DELIVERY**, dat werd opgepikt door de grote Franse sales agent Wild Bunch; fraaie recensies voor het on-Iraans experimentele **NAVEL** of het Wit-Russische oorlogsdrama **MYSTERIUM OCCUPATION**; eindelijk een publiek voor door problemen geplaagde producties als **ARSENY TARKOVSKY ETERNAL PRESENCE** en **THE MOONLESS NIGHT**.

Het overzicht van de oogst van het Hubert Bals Fonds heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een van de meest levendige en spraakmakende onderdelen van het festival. Een flink aantal van de films wordt door Nederlandse distributeurs in de bioscopen gebracht.

HOOFDPROGRAMMA

Sinds enige jaren is de festivalprogrammering er actief op gericht om de grootte van het Hoofdprogramma niet te laten groeien. Op het hoogtepunt vier jaar geleden werden 136 films vertoond. Dit is inmiddels teruggebracht tot precies 100 in 2004.

Het ligt in de lijn der verwachting dat het Hoofdprogramma volgend jaar niet terug zal keren. Het Hoofdprogramma bestond uit een dwarsdoorsnede van het filmmaken waar het festival het hart aan heeft verbonden. Dat is de gemeenschappelijke noemer. Verschillen zijn uiteraard ook te noemen. Er waren vrij grote producties waar diverse partijen flinke financiële belangen bij hebben (het even volwassen als succesvolle **LOST IN TRANSLATION** van Oscarwinnares Sofia Coppola; het overweldigende **21 GRAMS** met onder anderen Sean Penn en Naomi Watts, de Koreaanse hit **MEMORIES OF MURDER**). En er waren kleine, hoogst persoonlijke films – privéondernemingen welhaast – als het zwijgende **IL DONO** van de Italiaanse debutant Michelangelo Frammartino, **HOMME PORTANT** van de eigenzinnige Brusselaar Boris Lehman of **HANDBIKE-MOVIE** waarin regisseur Bruch zich met ware doodsverachting in zijn rolstoel overal ter wereld in het gevaarlijke verkeer stort. Er waren toekomstverwachtingen (het hedendaagse visioen **CODE 46** van Michael Winterbottom, **BRIGHT FUTURE** van festivalfavoriet Kurosawa Kiyoshi) en historisch drama (**AUGUST SUN** uit Sri Lanka, **DEADLINES** van twee voormalige oorlogsverslaggevers, Ludi Boeken en Michael Alan

Werner). Er waren uitgesproken fictieve verhalen (**SAVE THE GREEN PLANET!** van de bekroonde debutant Jang; **FREE RADICALS** van Barbara Albert) en hoogst geconstrueerde documentaires (het inmiddels bekroonde **JUSTIÇA** waarin de Braziliaans-Nederlandse Maria Ramos het Braziliaanse rechtssysteem onder de loep legt; **THE ISTER**, een drie uur durende documentaire over Heideggers lezing van Hölderlin - "the find of the festival" aldus *Film Comment*.)

Waar Nederlandse producties ontbraken in de VPRO Tiger Awards Competitie (op de co-productie van Ulrike Koch Toeareg-documentaire **AASHAK** na) was in het Hoofdprogramma op dit vlak veel te beleven. De meeste publiciteit ging naar **JOHAN CRUIJFF: EN EL MOMENTO DADO** van documentairmaker Ramón Gieling. De beroemde voetballer zelf kwam op de tweede donderdag voor de première naar Rotterdam en kreeg een staande ovatie van het publiek dat een kaartje had weten te bemachtigen. Een week eerder was op dezelfde plek met veel vuurwerk op straat – het was Chinees nieuwjaar - de zeer Rotterdamse martial arts film **FIGHTING FISH** in première gegaan. Het Dutch Perspective (zie verder) werd geopend met de wereldpremière van Martin Koolhovens derde speelfilm **HET ZUIDEN** met in de hoofdrol een indrukwekkende Monic Hendrickx. Bijzonder veel aandacht was er ook voor **BEAT**, de videospelletje in Aziatische stijl, voor een appel en een ei gemaakt door de aan de NFTA studerende David Verbeek en Rogier de Blok. De speelfilms die net als de 'Johan

Cruiff-film' met een flinke hype gepaard gingen, waren openingsfilm **ZATOICHI** en de wereldpremière van Catherine Breillats **ANATOMIE DE L'ENFER**: een bijna filosofische, weinig verhullende film met Amira Casar en Rocco Siffredi.

De winnaar van de KPN publieksenquête was het epos **LA MEGLIO GIOVENTU** van Marco Tullio Giordana. In zes uur word de kijker op een onweerstaanbare, wijze en ontroerende manier langs veertig jaar Italiaanse (familie)geschiedenis gevoerd. Inmiddels is de film ondanks zijn lengte uitgegroeid tot de succesvolste productie die Filmmuseum Distributie ooit uitbracht. Ook de nummers twee en drie uit de publieksenquête kwamen uit het Hoofdprogramma. **NOVEMBER** van de jonge Spaanse filmmaker Achero Mañas over theater, jeugd, idealen en illusies werd door het publiek verrassend als tweede gekozen. Op de derde plaats eindigde het debuut van Julie Bertucelli, **DEPUIS QU'OTAR EST PARTI**. De dochter van Jean-Louis Bertucelli die ooit voor het eerste festival in Rotterdam was, werd bij de première vergezeld door hoofdrolspeelster Esther Gorintin, die in Rotterdam haar 91e verjaardag vierde.

CINEMA REGAINED

Voor het festival van 2003 was begonnen met het programmaonderdeel Cinema Regained. In het voorwoord in de catalogus gaf Simon Field dit programma-onderdeel een motto mee: *'Looking into the Past, to Create the Future'*. Geleend van het filmmakerscollectief Sankofa waar 'Artist in Focus' Isaac Julien deel van uitmaakte, geeft het

precies het uitgangspunt van dit programma-onderdeel weer. In de eerste plaats bestond het onderdeel uit restauraties en hervertoningen. Cinema is alleen levend als het vertoond wordt. Het beste voorbeeld hierbij was de werkelijk unieke vertoning van de eerste versie van John Cassavetes' klassieker **SHADOWS**. Deze 'heilige graal van de onafhankelijke film' werd op wonderbaarlijke wijze teruggevonden door de onvermoeibare Cassavetes-specialist Ray Carney, maar het zal voorlopig blijven bij deze vertoningen in Rotterdam. Het IFFR bood zijn excuses aan de Erven Cassavetes die verdere vertoning verhinderen.

Een andere poot van de Cinema Regained is de cinema over cinema. Thom Andersens erudiete **LOS ANGELES PLAYS ITSELF** en **MY KOREAN CINEMA** van Kim Hong-Joon documenteren en herinterpreteren voor het festival essentiële filmgeschiedenis. Een groot en bijzonder onderdeel van Cinema Regained dit jaar was het D-Light programma. Samengesteld door Filmbank-medewerkers Anna Abrahams, Erwin van 't Hart en Peter van Hoof, presenteerde het IFFR in tien blokken een overzicht van veertig jaar experimentele film in Nederland. Tevens presenteerde De Filmbank een fraai boekwerk over dit onderwerp onder de titel *'mm2'*.

KORTE FILMS

Korte film is een integraal onderdeel van het International Film Festival Rotterdam. Niet zoals bij veel collega-festivals een selectie bestaande

uit een twintigtal korte films vertoond in een paar blokken, maar een groot (misschien soms wel te groot) festivalonderdeel dat een eigen balans kent en als apart festival bestaansrecht heeft. Programmeur Erwin Houtenbrink selecteerde de meeste films en coördineerde de samenstelling. Aparte programma's werden samengesteld door onder meer Stéphanie Moisdon Trembley, Mark McElhatten en Simon Field. De jonge Zweedse filmer Jens Jonsson kreeg een overzichtsprogramma. Werk van het anonieme gezelschap TINA, van de experimentele meester Robert Beavers en bijvoorbeeld korte films uit India werden in aparte blokken vertoond.

Als onderdeel van het door de provincie Zuid-Holland ondersteunde educatieve project ZIEN KIJKEN FILMEN was aan een tiental filmmakers de opdracht gegeven om een film van een minuut lengte te maken. Zoals zo vaak blijkt beperking een motor van creativiteit. De fraaie bijdragen van ondermeer Nicolas Provost, Bea de Visser, Yaël Bartana of Ann Course maken dat het festival nadenkt over het vervolg op dit initiatief.

FILMMAKERS EN ARTIST IN FOCUS

De Chileens-Franse regisseur Raúl Ruiz filmde in de afgelopen veertig jaar een enorm en veelzijdig oeuvre bij elkaar. Sommige films zijn grote producties (**LE TEMPS RETROUVÉ**). Andere zijn videoexercities waarin Ruiz' dartele geest op soms onnavolgbare manier zijn wereld herschikt. Ideologisch, hilarisch, polemisch, theatraal,

IFFR 2003-2004

WANG XIAOSHUAI; REGISSEUR VAN 'DRIFTERS' EN JURYLID PRINCE CLAUS FUND FILM GRANT

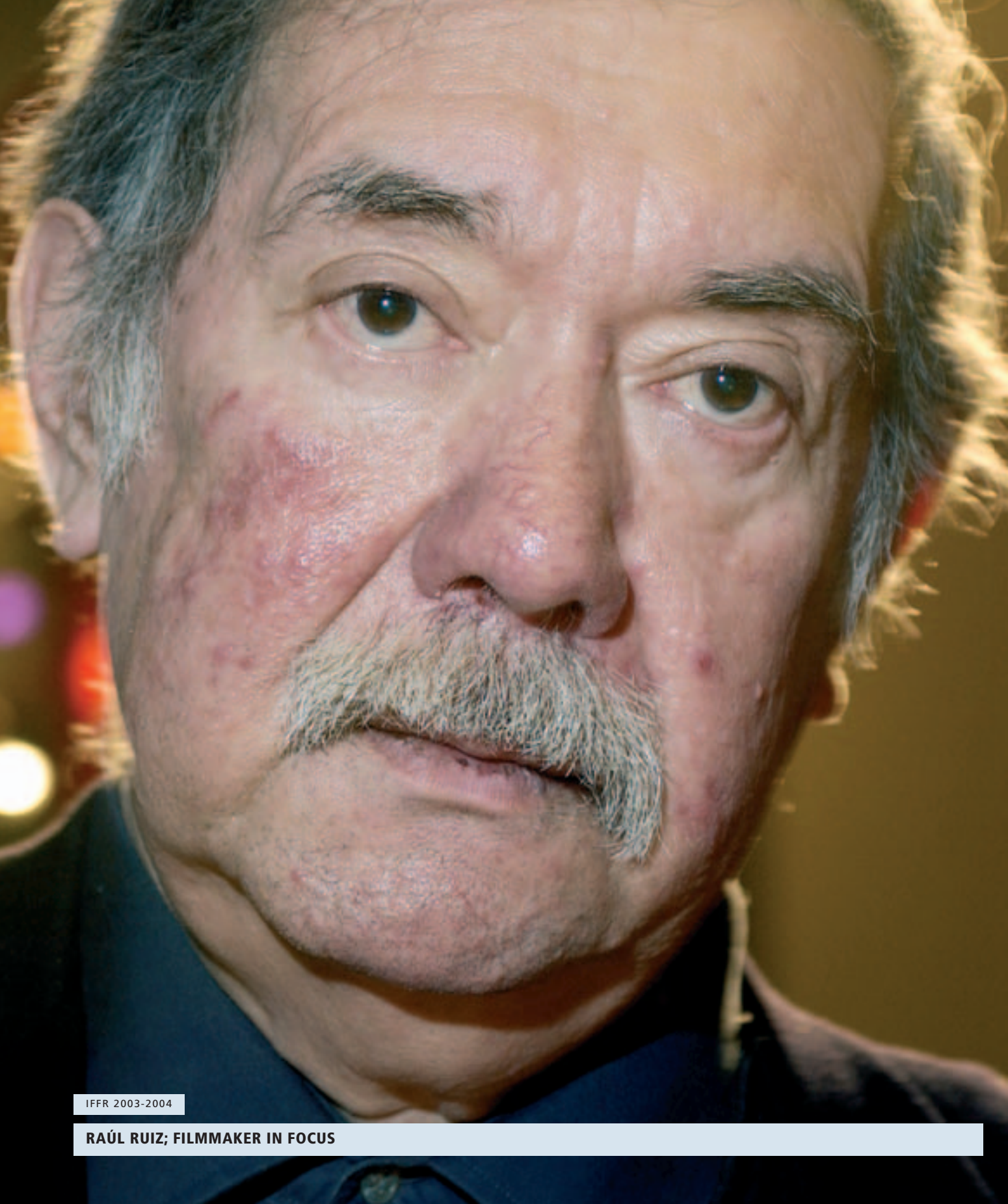
IFFR 2003-2004

TUNDE KELANI; FILMMAKER IN FOCUS

IFFR 2003-2004

JOSUE MENDEZ; REGISSEUR 'DIAS DE SANTIAGO'

IFFR 2003-2004

RAÚL RUIZ; FILMMAKER IN FOCUS

surreëel, ironisch, filosofisch... een eindeloze stroom adjectieven is van toepassing op zijn oeuvre. Het internetmagazine *Rouge* maakte in samenwerking met het festival een speciaal boek gewijd aan Ruiz.

Met de wereldpremière van **RESPONSO** (als *work-in-progress*) werd alsnog, zestien jaar later, een project van Ruiz afgemaakt. Na het overlijden van Huub Bals was Ruiz begonnen aan een hommagefilm. Het materiaal werd door festival-medewerker Dicky Parlevliet gevonden bij een Amerikaanse universiteit waar Ruiz les had gegeven en naar Parijs gestuurd, waar Ruiz de film monteerde. En daardoor moest tijdens het festival nog gezocht worden naar een vertaler Siciliaans...

Met een aantal unieke voorstellingen liet het IFFR Nederland kennismaken met de Amerikaanse avant-gardecineast Ken Jacobs. Met een aantal eerste Europese opvoeringen van bijvoorbeeld zijn toverlantaarn-performance bracht Jacobs de kijker terug naar de essentie van film: manipulatie van licht en donker, desoriënterend en hallucinerend. Tegelijkertijd bleek zijn epische collagefilm **STAR SPANGLED TO DEATH** een volledig up to date gebrachte versie van het Bush 2-tijdperk.

De afgelopen vijf jaar is de productie van Nigeriaanse videofilms opvallend toegenomen. Deze producties veroveren de internationale markt via de Afrikaanse migrantenpopulatie in het westen. Volgens een conservatieve schatting

worden jaarlijks zo'n zeshonderd titels uitgebracht. Van elke film gaan gemiddeld 200.000 kopieën uit. De films worden gefinancierd, geproduceerd en gedistribueerd door de filmmakers zelf of door hun eigen filmmaatschappij. Populair zijn met name verhalen over lokale onderwerpen als de strijd tussen de traditionele geloven, de islam, het christendom, gewapende roofoverval, prostitutie en corruptie. Tunde Kelani is de meest prominente producent-regisseur en misschien een van de weinige filmmakers die hart heeft voor de artistieke kwaliteit van zijn werk. Het festival vertoonde vier videofilms van Kelani, die verderop in 2004 ook in het zonnetje werd gezet in New York.

Nadat vorig jaar Dominique Gonzalez-Foerster reeds onder de noemer 'Artist in Focus' in de schijnwerpers stond, was het dit jaar de beurt aan Isaac Julien. De opvallende Britse kunstenaar, in 2001 genomineerd voor de Turner Prize, maakte tot op heden documentaires, korte films, één lange speelfilm en video-installaties. Zijn meest recente installatie, het indrukwekkende **BALTIMORE** was te zien in TENT. en maakte tevens onderdeel uit van de 'Power : Play'-tentoonstelling daar. **BALTIMORE** kwam voort uit Juliens interesse in blaxpotation die hij reeds op een documentaire wijze onderzocht in **BAADASSSS CINEMA**. Deze hybride benadering (een onderwerp meestal gerekend tot de low art verbeeldt op een wijze en in een context kenmerkend voor moderne high art, namelijk de video-installatie) is

typisch Isaac Julien, die dit onderscheid jaren geleden reeds afdeed als ouderwets. In het Museum Boijmans Van Beuningen was veel van zijn werk te zien waaronder **PARADISE OMEROS** (naar Derek Walcotts epische gedicht 'Omeros') en **FRANTZ FANON: BLACK SKIN, WHITE MASK**, over leven en werken van de antikoloniale denker Fanon.

HOMEFRONT USA

"Het programma was niet moeilijk te bedenken. Het drong zich op", aldus programmeur Gertjan Zuilhof die onder de noemer 'Homefront USA' een programma samenstelde waarin vooral de Amerikanen zelf aan het woord werden gelaten over hun wereld na 11 september 2001. De films handelden in de eerste plaats over gebeurtenissen die de laatste jaren het nieuws hebben bepaald: de chaotische presidentsverkiezing van 2000, de aanslagen van 11 september en vervolgens de oorlogen tegen terreur in Afghanistan en Irak. Maar ook kwamen Amerikaanse filmmakers en kunstenaars aan bod die zich gedwongen zagen om stelling te nemen omdat hun middelen ingeperkt werden. Het totstandkomen van 'Homefront USA' werd door Zuilhof begeleid met een weblog, die tevens in het tijdschrift Skrien gepubliceerd werd. Hoogtepunt van het programma was volgens velen de Nederlandse première van het met een Gouden Palm bekroonde **ELEPHANT** van regisseur Gus Van Sant. Naast speelfilms als **MASKED AND ANONYMOUS** (van en met Bob Dylan) en **GREENDALE** (van Bernard Shakey, alias Neil Young) maakte ook het hallucinerende, post-apocalyptische **WAR** van debutant Jake Mahaffy veel indruk.

De Amerikaanse criticus Jim Hoberman stelde een selectie samen van film- en televisiefragmenten waarin hij aantoonde hoe George W. Bush een omgekeerde Ronald Reagan werd: de president die acteur werd. Documentairemakers als Blue Hadaegh & Grover Babcock (**A CERTAIN KIND OF DEATH**) en Alison MacLean (**PERSONS OF INTEREST**) richtten hun camera's op minder opgepoetste kanten van de Amerikaanse samenleving.

EXPLODING CINEMA; POWER : PLAY

Onder de noemer 'Power : Play' stelde Edwin Carels een thematisch programma samen waarin zowel films voorkwamen als installaties, games, websites, live acts en presentaties. De opzet was een speels en tegelijk uitdagend complex programma te realiseren over de retoriek en de politieke implicaties van strategische spelvormen met de computerspelcultuur als vertrekpunt, maar ook verder kijkend naar andere gebieden waar spel en politiek elkaar 'besmetten'. De muziekclub Off_Corso werd tijdelijk getransformeerd tot 'Fight Club'. Daar stonden een tiental interactieve installaties opgesteld en werd het publiek uitgenodigd een selectie games te ervaren op een batterij computers. Acht dagen lang werden daar tijdens de 'Test Matches' ook demonstraties gehouden waarbij telkens twee specialisten over een deelgebied van de kritische gamecultuur in dialoog werden gebracht. Een weblog bracht hierover verslag uit en bleef ook na het festival nog doorwerken. Complementair aan deze 'activistische arcade'

werd in de galerieruimte van TENT de tentoonstelling 'Friendly Fire' samengesteld, een 'artistieke arena' met installatiewerk van zeven internationale kunstenaars. Letterlijke recuperaties van elementen uit de gamecultuur werden geconfronteerd met filmelementen, artefacten en live acts. Ook de kunstinstanties V2_, CBK en de Rotterdamse Schouwburg gaven een aparte invulling aan het 'Power: Play' programma door respectievelijk een game-installatie, een nachtelijke videoprojectie en een theatervoorstelling te presenteren. Witte de With zocht met de lancering van het web-discussieplatform 'Under Fire' aansluiting bij het festivalprogramma.

Het filmprogramma bestond uit vijf lange producties en vijf compilatieblokken. Deze laatste werden onder nationale motto's gepresenteerd. Zowel de korte films als de speelfilms (**BATTLE ROYALE 2**, **RESSURECTION OF THE LITTLE MATCH GIRL**) en documentaires werden zowel qua stijl als onderwerp opzettelijk erg divers geselecteerd om verschillende manifestaties van machtsspelletjes te signaleren.

ONCE WE WERE BIRDS : ROMANI CINEMA

Per 1 mei 2004 zijn tien nieuwe landen lid geworden van de Europese Unie. In de meeste van die landen vormen de Roma – hier te lande nog steeds beter bekend als de zigeuners – een belangrijke minderheid. Programmeur Ludmila Cvikova maakte een themaprogramma over de cinema van de Roma, hoewel het onontkoom-

baar bleek om de cinema over de Roma geheel te negeren: het belangrijkste criterium was de oprechte, authentieke representatie van Roma. Er was plaats voor oudere speelfilmklassiekers als **ANGELO MY LOVE**, het bijna vergeten maar nog altijd overtuigende speelfilmdebuut van Robert Duvall, dat zich afspeelt in Newyorkse zigeunerkringen. Dat is overigens een van de films waar hoog nodig een nieuwe kopie van gemaakt moet worden (terzijde: zo kon de als eerbetoon aan wijlen Leslie Cheung gedachte **ASHES OF TIME** van Wong Kar-Wai uit 1994 niet vertoond worden in Cinema Regained omdat er geen vertoonbare kopie meer van bestaat!). Andere klassiekers waren **I MET SOME HAPPY GYPSIES TOO** van Alexander Petrovic, **SINFUL APOSTLES OF LOVE** van Dufunya Vishnevsky (de enige Russische film over het lot van zigeuners in de Tweede Wereldoorlog) en **LES PRINCES** van Tony Gatlif, wellicht de bekendste Roma-regisseur. Maar 'Once We Were Birds' richtte zich vooral op het documentaire beeld. Een goed voorbeeld daarvan was **KENEDI GOES BACK HOME** van veteraan Zelimir Zilnik waarin de schokkende wijze waarop zigeuners die tien jaar geleden het oorlogsgeweld in Joegoslavië ontvluchtten, worden gedeporteerd uit (in dit geval) Duitsland. Een nieuwe documentaire over het leven in de 'zigeunerhoofdstad' van de wereld, Shutka (een buitenwijk van Skopje) was net niet op tijd gereed voor het festival. De documentaire **SHUTKA** zal nu naar verwachting te zien zijn op het IFFR 2005.

Het was van groot belang dat de Roma zelf ook op het festival (aan het woord) kwamen. Zowel in de drukbezochte talkshow van Wilfried de Jong (waarin bleek dat de Roma ook niet altijd solidair met elkaar zijn) als in een 'What (is) Cinema?'-debat werd fel gedebatteerd over de positie van de Roma.

In het Nederlands fotomuseum was, ook na het festival, de fraaie videoinstallatie **LA MINA** van kunstenaar Hannah Collins te zien die hiervoor een jaar lang filmde in de gelijknamige wijk van Barcelona.

DUTCH PERSPECTIVE

Naast de omvangrijke selectie Nederlandse producties in andere festivalonderdelen, presenteert het IFFR elk jaar speciaal voor buitenlandse gasten (distributeurs en andere aankopers, festivalprogrammeurs maar ook de pers) een selectie Nederlandse producties die het afgelopen jaar elders in Nederland in première gingen. De programmering van dit festivalonderdeel, dat jaarlijks in samenspraak met Holland Film en het Nederlands Fonds voor de Film tot stand komt, zal voor de komende editie geëvalueerd worden.

IN PERSON, WHAT (IS) CINEMA 3, LATE SHOW, INTO THE NIGHT

Om het debat, de discussie en toelichting bij het IFFR-programma een vaste en uitgebreidere plek (terug) te geven ontstond tijdens IFFR 2002 het

festivalonderdeel 'What (is) Cinema?'. In 2004 was dit onderdeel uitgegroeid tot een duidelijk geprofileerd programma in de Kleine Zaal van de Rotterdamse Schouwburg. Deze locatie blijkt zeer geschikt voor zowel een uitgebreid 'één op één'-interview met een aandachtig luisterend publiek als voor een prettig chaotische talkshow in een stampvolle zaal. Het programma vond plaats van vrijdag 23 tot en met vrijdag 29 januari met een vaste indeling: om 15.30 uur 'In Person', om 18.00 uur 'What (is) Cinema?', om 22.30 uur de 'Late Show' en vanaf 23.30 uur DJ's en visuals in 'Into the Night'. Op vrijdag 29 januari vonden, in verband met de Awards Ceremony, alleen de 'Late Show' en 'Into the Night' plaats.

Op de valreep van zijn vertrek besloot festival-directeur Simon Field voor één keer een toptien uit het festivalprogramma bekend te maken. Uiteraard nam hij de gelegenheid waar om daarin zoveel mogelijk onderdelen van het festival aan bod te laten komen. Rond deze keuze plaatste hij het interview-, discussie- en debatprogramma onder het thema 'Speaking out' deels om de gewijzigde opzet van de paneldiscussies te markeren maar ook de intenties van de speciale thematische programma's 'Homefront USA' en 'Romani Cinema' te reflecteren.

'In Person' liet een serie filmmakers individueel aan het woord in een uitgebreid interview: een kans om belangrijke vertegenwoordigers van verschillende aspecten van het IFFR-programma aan het woord te laten over hun werk en hun

nieuwe films. Kitano Takeshi, Catherine Breillat, Raúl Ruiz, Isaac Julien, Michael Winterbottom en Ken Jacobs gaven acte de présence. Harmony Korine helaas niet: hij kon naar verluidt de VS niet verlaten wegens een verlopen paspoort.

Voor de 'What (is) Cinema?'-discussies werden telkens een 'key note speaker' en twee gasten uitgenodigd. Dit leverde boeiende perspectieven en meningen op over onderwerpen die altijd in relatie stonden tot actuele thema's of onderdelen uit het festival. Zo werd naar aanleiding van het programma 'Power : Play' gediscussieerd over de relatie tussen games en cinema door Steven Poole, redacteur van het game magazine *Edge*, filmmaker Philippe Grandrieux, game ontwerper en auteur Katie Salen onder leiding van Joost Raessens, docent aan het Instituut voor Media en Representatie in Utrecht en voorzitter van de internationale games conferentie Level Up. De overige 'What (is) Cinema?'-debatten stonden in het teken van afwijkende meningen in de Verenigde Staten tijdens het Bush-tijdperk, de Romani identiteit in film, de relatie tussen film en DVD, de toekomst van de documentaire, film in Afrika en in Nederland.

Negen 'Late Shows' trokken vanaf half elf 's avonds onveranderd een talrijk publiek voor entertainment, ophef, interviews met festival-gasten en publiek, de dagelijkse filmquiz en optredens gepresenteerd door Wilfried de Jong. Tot de gasten behoorden cameraman Christopher Doyle, de 91-jarige actrice Esther Gorintin en

filmmaker Julie Bertucelli, pornoacteur Rocco Siffredi en Hafid Bouazza. Luttele uren na de aankomst van Johan Crujff op het festival, kon de 'Late Show' al op video laten zien hoe hij met de trein aankwam op het Centraal Station en omstuwd door fotografen en cameraploegen het Oude Luxortheater binnenging.

PASSIONS AND PROMISES

In samenwerking met European Film Promotion organiseerde het IFFR voor de eerste maal 'Passions and Promises'. Vijf jonge regisseurs met een film in het festivalprogramma werd gevraagd te vertellen over hun passie voor cinema. Onder leiding van Robert Gray en aan de hand van fragmenten van hun eigen films en fragmenten van hun lievelingsfilms deelden Martin Koolhoven, Srdjan Vuletic, Teona Mitevska, Jan Krüger en Ulrike Koch hun liefde voor film met elkaar en het publiek.

ROTTERDAM FILM PARLIAMENT

Het IFFR ziet zich als een ondersteunend, kritisch en vernieuwend filmfestival en acht het van belang analytisch te kijken naar de ontwikkelingen binnen de onafhankelijke filmindustrie. In dit licht werd dit jaar het derde Rotterdam Film Parliament bijeengeroepen. Het onderwerp van het Rotterdam Film Parliament 2004 was: *'Digital Dream or Nightmare: the future of the independent cinema in an age of digital distribution'*. De officiële motie van de dag luidde: *'this House*

believes that digital distribution will destroy cinema as we know it'. Sprekers waren Mahamat Saleh Haroun, Peter Buckingham, Bernard Rose, Eric Lagesse en Bjorn Koll. De toekomst van de digitale cinema en met name de distributie liet zich niet makkelijk terugbrengen tot een positief of negatief oordeel over de motie. Iedereen was van mening dat digitale distributie enorm veel mogelijkheden kan bieden, maar dat problemen liggen in de controle ervan. Het Rotterdam Film Parliament werd mede georganiseerd door het Nederlands Fonds voor de Film en Screen Digest.

INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM IN GRONINGEN EN MAASTRICHT

Voor de achtste keer vonden in Groningen en Maastricht, beiden van 29 januari tot en met 1 februari 2004, succesvolle vierdaagse satelliet-festivals (ook wel pocketedities genoemd) plaats samenvallend met de laatste festivaldagen in Rotterdam. De 'pocketedities' trokken opnieuw toenemende bezoekersaantallen. Voor Maastricht was het IFFR de gelegenheid om het vernieuwde filmtheater Lumière in gebruik te nemen. De opzet van de satellietprogramma's was gewijzigd om logistieke redenen. Een kleiner aantal titels uit Rotterdam werd aangevuld met festivalfilms uit IFFR 2003 die niet elders in Nederland zijn vertoond. In Groningen kwamen 6400 bezoekers (bezettingsgraad over de 80%) en in Maastricht 5000 (bezettingsgraad 85%). In Images (Groningen) werd op donderdagavond 29 januari voor een volle zaal van genodigden

het filmfestival geopend door Simon Field, directeur van het IFFR. Hij deed dat via een per telefoon opgenomen welkomstspeech. Door de vele sneeuwval vond Simon Field het risico van reizen te groot.

Vanaf de openingsfilm **ZATOICHI** bood IFFR in Groningen een dwarsdoorsnede van wat in Rotterdam werd gepresenteerd. In Images en Vera werden ruim 40 speelfilms vertoond. Naast **ZATOICHI** waren uit Azië **SPRING, SUMMER, FALL, WINTER... AND SPRING** en **THE RESURRECTION OF THE LITTLE MATCH GIRL** te zien. Uit Europa werden onder meer vertoond: **LA MEGLIO GIOVENTU**, Gouden Leeuw-winnaar **THE RETURN** en het dorpsdrama **GRANNY**. De laatste twee sloten naadloos aan bij de tentoonstelling 'Het Russische landschap' in het Groninger Museum. Uit het 'Homefront USA' programma werd onder meer Gus Van Sants **ELEPHANT** vertoond. Het festival werd afgesloten met **AMERICAN SPLENDOR**. Een nieuw festivalonderdeel was de terugblik op het Rotterdamse aanbod van 2003. Tien films, die opvielen in het festival en toen niet in Groningen of nadien in Nederland te zien waren, werden eenmalig teruggehaald. Hieronder waren **FEAR X**, het Iraanse **JOURNEY OF THE GREY MEN** en het Bosnische debuut **REMAKE** dat hoog eindigde in de publieksenquête.

Het 8ste International Film Festival Rotterdam in Maastricht stond volledig in het teken van de opening van het vernieuwde filmtheater Lumière door de Maastrichtse wethouder van Cultuur. De

vier nieuwe filmzalen en wintertuin in de oude Kapucijnenkapel werden net op tijd opgeleverd zodat het festival voor het eerst volledig in Lumière kon plaatsvinden. Ter gelegenheid van de opening vond een reeks filmconcerten plaats.

De intensieve samenwerking met het International Film Festival Rotterdam heeft ook dit jaar geleid tot een mooie doorsnede van het Rotterdamse aanbod. Het hoofdprogramma bestond uit een selectie films die enkel tijdens het festival te zien waren en distributiefilms die later in de filmtheaters worden uitgebracht. Voor het nieuwe onderdeel 'Rotterdam Revisited' werden speciaal voor het satellietfestival films die vorig jaar enkel in Rotterdam te zien waren, eenmalig geïmporteerd. Het hoofdprogramma bestond in totaal uit veertig festivaltitels gepresenteerd in honderd voorstellingen. Het jaarlijkse nevenprogramma van Marres, Centrum voor de Kunsten, werd ditmaal gevormd door een keuze uit 'Homefront USA', toegelicht door een van de samenstellers.

HUBERT BALS FONDS

Niet alleen in kwaliteit maar ook in kwantiteit bereikt de oogst van 2003-2004 een nieuw hoogtepunt. Dertig nieuwe 'HBF-films' bereikten het International Film Festival Rotterdam 2004, waarvan er (eveneens een record) vijf doorgingen naar de VPRO Tiger Awards Competitie. Rond de zomer van 2003 sleepten HBF films belangrijke filmprijzen in de wacht in Cannes en Locarno, **OSAMA** kreeg januari 2004 een Golden Globe en een vijftal HBF films werd verkozen tot nationale inzendingen voor de Oscars. Zorgelijk: de Chinese filmmaker Wang Bing mocht juni 2003 een vertoning van zijn monumentale documentaire **TIE XI QU** in Verenigde Staten niet bijwonen. Hij kreeg geen visum. **TIE XI QU**, waaraan het Hubert Bals Fonds een bijdrage leverde, ging in wereldpremière tijdens IFFR 2003. In december 2003 riep de Franse krant *Le Monde* de documentaire alvast uit tot beste film van de eeuw.

JAAROOGST 2003-2004

De diversiteit van de producties in de jaaroogst van 2003-2004 reflecteert de internationale, geëngageerde en artistieke keuzes van het Hubert Bals Fonds en van het festival. Niet alleen gaat het om films van alle continenten (voor het eerst inclusief Oceanië) maar ook vele verschillende soorten film: creatieve documentaires zowel als oorlogsfilms, zowel sociale komedies als tragedies, experimentele cinema en psychologisch drama.

Filmmakers in deze landen weten op een creatieve en meer en meer succesvolle wijze gebruik te maken van nieuwe technieken om films te maken en te verspreiden. Tegelijkertijd proberen de autoriteiten in sommige landen, soms zelfs in toenemende mate, de kunstzinnige, filmische uiting van ideeën en meningen tegen te houden. Daar waar vertoning in eigen land onmogelijk is, wordt de steun van fondsen als het Hubert Bals Fonds des te noodzakelijker. De samenwerking met instellingen als NCDO, Hivos en Amnesty International om aandacht te vragen

voor artistieke, geëngageerde films uit de Derde Wereld is dan ook onontbeerlijk voor succes.

Het Hubert Bals Fonds is ook bijzonder blij met het feit dat zeventien van de in totaal dertig gereedgekomen films van de hand van debutanten zijn, waarmee de doelstelling om jong talent in ontwikkelingslanden op weg te helpen, ruimschoots gehaald lijkt.

Ook in 2003 waren door het fonds ondersteunde nieuwe films prominent aanwezig in de selecties van de filmfestivals van Cannes (acht), Locarno (vier), Venetië (drie) en Toronto (twaalf). Mei 2003 werd **UZAK** van Nuri Bilge Ceylan in Cannes niet alleen bekroond met de Grote Juryprijs maar werd aan hoofdrolspeler Muzaffer Özdemir de Prijs voor Beste Acteur toegekend. Hij deelt deze prijs ex aequo met zijn toen al overleden tegenspeler Mehmet Emin Toprak. Verder trok **OSAMA** van Siddiq Barmak veel belangstelling: een van de allereerste speelfilms die na het einde van het Talibanregime in Afghanistan gemaakt werden en mede tot stand kwam dankzij een

Hubert Bals Fonds-bijdrage. De film is na de wereldpremière in Cannes over de hele wereld op festivals vertoond.

Ter gelegenheid van het vijftienjarig bestaan van het Hubert Bals Fonds, vertoonde het Museum of Modern Art in New York als hommage van 2 tot en met 25 mei 2003 vijftientig HBF-films. Bij de opening op 2 mei werd het boek *'True Variety: Funding the Art of World Cinema'* gepresenteerd. Het festival heeft in deze jubileumuitgave met vele foto's geïllustreerde teksten en essays bijeengebracht van Jia Zhang-ke, Lou Ye, Ben Okri, Hanif Kureishi en vele anderen. Bij het boek hoort een DVD met filmfragmenten, interviews en de korte film **SABRIYA** uit 1997 geregisseerd door Abderrahmane Sissako.

Op het festival in Locarno (augustus 2002) werden twee andere HBF films gelauwerd: **SILENT WATERS** en **FUSE**. **SILENT WATERS**, het moedige speelfilmdebuut van filmmaakster Sabiha Sumar uit Pakistan, werd in Locarno bedolven onder prijzen. Behalve het Gouden Luipaard won de

film het Luipaard voor Beste Actrice (hoofdrolspeelster Kirron Kher), de prijs van de Oecumenische Jury en speciale vermeldingen van de Junior Jury en van de Internationale Federatie van Cinema Clubs. De Bosnische speelfilm **Fuse** (behalve HBF film ook een CineMart Project) van Pjer Zalica kreeg van de jury het Zilveren Luipaard.

HUBERT BALS FONDS SELECTIE 2003-2004

Voor de twee selectierondes van 2003-2004 zijn tezamen 547 aanvragen ontvangen. De selectiecommissie heeft daarvan 74 filmprojecten kunnen honoreren. Deze projecten ontvingen voor een totaalbedrag van € 962.104 aan bijdragen.

SELECTIE IN CATEGORIËN EN REGIO'S

Script- en projectontwikkeling	37
Postproductie	19
Distributie	11
Workshops en trainingen	7

GEOGRAFISCHE VERDELING

Afrika	13
Azië	17
Latijns-Amerika	21
Midden-Oosten	9
Oost-Europa en Zuidoost-Europa	14

(Zie bijlage 3 voor een overzicht van de geselecteerde films en filmprojecten.)

WERKWIJZE VAN HET HUBERT BALS FONDS

In vele landen ('niet-westerse landen', 'het Zuiden' of 'ontwikkelingslanden') bestaat geen zelfstandige filmindustrie, maar dromen velen over de films die ze willen maken. Het ontbreekt hen aan financiële middelen, artistieke steun en feedback.

Het stimuleren van de oprichting, instandhouding en groei van autonome filmindustrieën in deze landen staan centraal in de doelstellingen van het in 1988 opgerichte Hubert Bals Fonds. Het fonds waarvan het budget in vijftien jaar is gegroeid van 100.000 naar ongeveer 1 miljoen Euro, verkiest bescheiden financiële steun te verlenen aan individuele filmprojecten.

Tweemaal per jaar kan een aanvraag ingediend worden bij het Hubert Bals Fonds. Dit moet gebeuren in één van de drie mogelijke categorieën: scenario-ontwikkeling, post-productie of distributie. De ervaring heeft geleerd dat financiële bijdragen in deze stadia van filmprojecten het effectiefst zijn. De aanvragen worden beoordeeld op grond van het budget, de inhoud

en de artistieke waarde. Projecten die duidelijk maken dat zij het medium op een filmische, eigen wijze hanteren en een originele kijk bieden op het land van herkomst hebben de voorkeur. In het ideale geval ondersteunt het project ook de opbouw of groei van een onafhankelijke filmindustrie.

De binnengekomen aanvragen worden beoordeeld door een commissie grotendeels samengesteld uit leden van directie, programmeurs en (oud)-medewerkers van het International Film Festival Rotterdam. De toekenning van steun wordt in twee rondes bekend gemaakt in drie categorieën: scenario-ontwikkeling, post-productie en distributie.

De gelden waarover het Hubert Bals Fonds kan beschikken zijn afkomstig van een aantal Nederlandse overheidsinstanties en instellingen: het Ministerie van Buitenlandse Zaken (Bureau DCO/CO), de medefinancieringsorganisaties NCDO en Hivos, de Publieke Omroep NPS en Stichting DOEN. Werd in het oprichtingsjaar steun verleend aan vijf projecten, inmiddels krijgen jaarlijks rond de vijftig filmprojecten financiële hulp van het Hubert Bals Fonds.

Vele jaren lang was het Hubert Bals Fonds wereldwijd de enige instelling die op deze wijze de totstandkoming van filmprojecten bevorderde. Inmiddels zijn ook andere fondsen opgericht in Zweden, Zwitserland, Griekenland en Italië. Dit is deels een gevolg van veranderingen in de positie en rol van internationale filmfestivals, die hiermee het model van het International Film Festival Rotterdam volgen. Dit model berust naast het Hubert Bals Fonds op grote aandacht voor wereldcinema binnen het festivalprogramma en op de actieve 'marriage broking' in de vorm van de CineMart, waar via het HBF ondersteunde filmprojecten verder zoeken naar medefinanciering (zie ook hieronder). Het succes van het Hubert Bals Fonds leidt er toe dat een toekenning van financiële steun in veel gevallen het verder aantrekken van werkkapitaal bevordert: HBF-steun is een aanmoedigingsprijs die staat voor kwaliteit en kansen.

DISTRIBUTIE VAN DE HBF-FILMS IN NEDERLAND EN BELGIË

Uit de jaarroost 2003-2004 zijn zes films aangekocht voor distributie in Nederland en/of België:

ARSENY TARKOVSKI ETERNAL PRESENCE
Nederland, Filmmuseum Distributie

DIAS DE SANTIAGO
Nederland, Filmmuseum Distributie

LAST LIFE IN THE UNIVERSE
Nederland, A-Film Distribution

OSAMA
Nederland, A-Film Distribution

SILENT WATERS
Nederland, Filmmuseum Distributie

UZAK
Nederland, Contact Film; België: Lumière

SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY
is door het IFFR zelf, samen met de overige VPRO Tiger Award-winnaars, in het voorjaar van 2004 uitgebracht onder de noemer 'Tigers on Tour'.

SAMENWERKING MET DE CINEMART

Vier filmprojecten die eerder steun ontvingen van het Hubert Bals Fonds waren geselecteerd voor deelname aan de CineMart 2004. **BARCA!** (Algerije), **KAMU'S DESIRE** (Zambia), **MIENTRAS TANTO** (Argentinië) en **NAO POR ACASO** (Brazilië) werden gepresenteerd om verder productie-financiering te zoeken.

SAMENWERKING MET ANDERE FESTIVALS

Het Hubert Bals Fonds probeert de filmindustrie in ontwikkelingslanden aan te moedigen met financiële bijdragen, maar ook door middel van deelname aan en het organiseren van seminars en workshops op filmfestivals in de betreffende landen. Het afgelopen jaar waren vertegenwoordigers van het HBF hiervoor aanwezig op de volgende festivals en bijeenkomsten:

- Festival d'Amiens, 7e Fonds d'aide au développement du scénario, Frankrijk
- The Back Lot Festival, Paramaribo, Suriname
- Buenos Aires International Festival of Independent Cinema, Argentinië
- Colon, Antorchas Script workshop, Argentinië
- Festival des trois continents, Frankrijk
- Pusan International Film Festival, Zuid-Korea
- Rabat International Film Festival, Marokko
- Sarajevo International Film Festival, Bosnië-Herzegovina
- Sithengi, South African International Film and Television Market, Zuid Afrika
- Sofia International Film Festival, Roemenië
- Transilvania International Film Festival, Bulgarije

INDIA

In nauwe samenwerking met de Nederlandse Ambassade in New Delhi heeft het Hubert Bals Fonds in november 2003 een minifestival georganiseerd van negen Indiase films die tot stand zijn gekomen met steun van het Hubert Bals Fonds. Tijdens een seminar waaraan werd deelgenomen door de aanwezige regisseurs, is gesproken over de filmproductie en -distributie in India. Het ligt in de bedoeling dat komend jaar de negen vertoonde speelfilms op tournee gaan door India.

De 21ste editie van de CineMart vond plaats van zondag 25 januari t/m donderdag 29 januari 2004. De coproductiemarkt van het International Film Festival Rotterdam is een effectieve, resultaatgerichte ontmoetingsplek waar filmmakers hun nieuwe ideeën voor films presenteren aan potentiële (inter)nationale financiers (salesagenten, televisieaankopers, producenten, distributeurs en fondsen). Het hoge aantal ingezonden projecten en het jaarlijks groeiende aantal gasten duiden er op dat de CineMart inmiddels een belangrijke functie vervult in het internationale filmlandschap. Concrete resultaten worden in de meeste gevallen pas na enkele maanden duidelijk wanneer samenwerkingsplannen officieel zijn bekrachtigd.

PROJECTEN EN GASTEN

Voor de selectie van CineMart 2004 werden 420 projecten ingediend (in 2003: 458). De kwaliteit van de ingezonden projecten was verrassend hoog en uiteindelijk werden 47 projecten geselecteerd (in 2003: 45). Het belangrijkste selectiecriteria bleef onveranderd de artistieke kwaliteit van het project. Daarnaast werd bij de selectie gekeken naar geografische spreiding en een verdeling tussen projecten van gerenommeerde regisseurs en nieuw talent. De selectiecommissie zocht verder zoveel mogelijk aansluiting bij de wensen en vraag van de internationale filmindustrie.

Naast de 47 officiële CineMart projecten werden dit jaar ook zeven regisseurs uitgenodigd die deelnemen aan het Résidence programma van het Cannes Film Festival. Ook hen bood CineMart de gelegenheid om hun projecten aan mogelijke financiers voor te leggen.

Een van de belangrijkste troeven van de CineMart blijkt telkens dat zaken gedaan kunnen worden in een informele omgeving. Om dit informele karakter te behouden wordt veel zorg besteed aan het uitnodigingsbeleid. De CineMart-gastenlijst omvat daarom vertegenwoordigers uit vele takken van de filmindustrie, delen van de wereld, getalenteerde nieuwkomers en grote bedrijven. Belangrijk is dat zij in kennis of in andere middelen kunnen bijdragen aan de gepresenteerde projecten. Het aantal geaccrediteerde gasten op de 21ste editie van de CineMart was 894 (in 2003: 789).

PROGRAMMA

De kern van de CineMart bestaat uit aangevraagde 'één op één' gesprekken met vertegenwoordigers van geselecteerde projecten. Iedere CineMartgast ontvangt bij aankomst een rooster met afspraken. De 'match makers' van het CineMart-team houden het overzicht, geven advies en introduceren zo nodig de gesprekspartners. Tijdens IFFR 2004 kon CineMart voor de 1 op 1 gesprekken gebruik maken van een andere locatie in het festivalcentrum de Doelen waardoor, ten opzichte van IFFR 2003, een groei van 7000 naar 7500 gesprekken kon worden bereikt.

De belangrijke informele omgeving krijgt naast de 'één op één' gesprekken, gestalte tijdens dagelijkse lunches en cocktails en diverse feesten. CineMart organiseerde, in samenwerking met Kodak en ACE, voor de eerste maal een drietal producentenontbijten.

ROTTERDAM LAB

Het opbouwen van een goed (inter)nationaal netwerk is van groot belang voor beginnende producenten. Vanuit dit inzicht heeft de CineMart in 2001, in samenwerking met diverse internationale trainingsorganisaties en fondsen, het Rotterdam Lab geïntroduceerd. Tijdens de Rotterdam Lab 2004 kregen 30 jonge producenten een programma aangeboden waarin zij kennis maken met alle elementen van een internationaal filmfestival en van de CineMart in het bijzonder. De deelnemers krijgen veel

gelegenheid nieuwe contacten te leggen en CineMartgasten uit verschillende takken van de filmindustrie delen hun kennis en ervaring. Door nieuwe samenwerkingen met de National Film en Video Foundation of South Africa en Kiwa Film and Television Productions werd het Lab uitgebreid met producenten uit Zuid-Afrika en met een Maori-delegatie. Het Rotterdam Lab toonde zich een kweekvijver van talent: drie producenten die aan voorgaande Lab-edities deelnamen presenteerden nu hun project in de CineMart-selectie.

INTERNATIONALE SAMENWERKING - ROTTERDAM BERLINALE EXPRESS EN THE PRODUCERS NETWORK

CineMart zet haar netwerk en partnerships met andere markten en festivals het gehele jaar in om CineMartprojecten te ondersteunen. Een voorbeeld hiervan is de in 2002 gestarte 'Rotterdam Berlinale Express'. De eerste editie van de Berlin Co-production Market was aanleiding om het initiatief dit jaar te continueren. Vijf projecten uit de CineMart selectie hebben binnen dit kader deelgenomen aan de coproductiemarkt van de Berlinale. Tijdens CineMart 2004 werd de laatste hand gelegd aan een officiële samenwerking met de Marché International du Film (MIF) in Cannes. Tijdens MIF 2004 zal voor de eerste maal 'The Producers Network' georganiseerd worden, waarbij honderden internationale producenten bij elkaar komen om te netwerken en samen-

werkingen tot stand te brengen. CineMart is een van de officiële partners en consultants van 'The Producers Network' en biedt alle producenten van de CineMart 2004-selectie de mogelijkheid om gratis deel te nemen aan dit initiatief.

INDUSTRY OFFICE

Naast de discussies over nieuwe projecten, worden tijdens het IFFR veel films gekocht en verkocht. Het Industry Office fungeert als intermediair tussen filmmakers met een film in het festivalprogramma en de aanwezige sales agenten, distributeurs en televisieaankopers. Het Industry Office verzorgt de drukbezochte videotheek en begeleidt het programma van filmvertoningen voor pers en filmprofessionals.

PRINCE CLAUS FUND FILM GRANT

Voor het vierde achtereenvolgende jaar is aan één van de CineMartprojecten uit zuidelijke landen de Prince Claus Fund Film Grant ter waarde van € 15.000 uitgereikt. Dit jaar werd deze prijs niet meer uitgereikt op de CineMart slotavond, maar op de Awards Ceremony op vrijdag 30 januari. De Prince Claus Fund Film Grant 2004 werd toegekend aan het filmproject **THE ABANDONED LAND** van regisseur Vimukhti Jayasundara uit Sri Lanka.

FINANCIERING

De belangrijkste financiers van CineMart 2004 waren het MEDIA Programme van de Europese Commissie, het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen, het Rotterdams Fonds voor de Film en Audiovisuele Media, het Nederlands Fonds voor de Film en Hivos. De subsidies en bijdragen werden aangevuld met een forse eigen investering van het festival en financiële bijdragen van diverse "oude" en nieuwe nationale en internationale partners van de CineMart: New Zealand Film Commission, UK Film Council, Australian Film Commission, Kodak, Prins Claus Fonds, Telefilm Canada, National Film & Video Foundation Zuid-Afrika, Filmstiftung NRW, VAF, IFP/New York, ACE, EAVE, Vertical Strategy, MEDIA Desk Nederland, Holland Subtitling, European Film Promotion, We Insure en BINGER. De financiering van de CineMart blijft een bron van zorg en aandacht. Om het unieke karakter van de CineMart te kunnen waarborgen én te kunnen blijven meegroeien met het aantal gasten, is het noodzakelijk om naar nieuwe manieren van financiering te zoeken.

CONCLUSIE EN TOEKOMST

Uit reacties bleek dat CineMart 2004 een uitzonderlijk goede editie was. Hoewel meerdere andere festivals soortgelijke markten initiëren was de interesse voor de projecten op CineMart onverminderd hoog, was een goede doorsnede van de internationale filmindustrie aanwezig met meer gasten dan ooit tevoren. Voor CineMart

2005 is het allereerst belangrijk het bestaande niveau te behouden. De grote snelheid van veranderingen binnen de internationale filmindustrie noodzaken CineMart ook tot vernieuwing en verbetering om de positie als grootste en belangrijkste coproductiemarkt te consolideren. Een speerpunt voor de toekomst is de uitbreiding van het netwerk van internationale partners. Daarnaast streeft CineMart naar nog intensievere contacten met de industrie door het jaar heen om nog beter op de wensen en verlangens van de filmprofessionals in te kunnen spelen.

Het International Film Festival Rotterdam organiseert of neemt deel aan een reeks educatieve activiteiten op landelijk, provinciaal en lokaal niveau. Het festival vindt het uiterst belangrijk dat de deelnemers (kinderen, scholieren en studenten) kennismaken met onafhankelijke film, het onderscheid leren maken tussen vernieuwende vormen van film en mainstream cinema en uiteraard het festival bezoeken. Het grootste project is de Rotterdam Film Course aangeboden aan studenten van hogescholen en universiteiten.

ROTTERDAM FILM COURSE

Deze thematische, ééndaagse cursus met films en lezingen werd aangeboden in de maanden oktober tot februari 2004. De lezingen worden verzorgd door docenten van het Nederlands Instituut voor Filmeducatie (NIF). Studenten van ditmaal zevenentwintig instellingen voor hoger onderwijs volgden de Rotterdam Film Course in dertien filmtheaters door heel Nederland en één in België. De Rotterdam Film Course stond dit jaar in het teken van de wisselwerking tussen genre en cultuur. Het zeer goed ontvangen programma omvatte korte films die allen op eigen wijze een specifiek genre verbeeldden, gevolgd door de documentaire **BAADASSSSS CINEMA** -over het explosieve Blaxploitation genre- en werd afgesloten met de Japanse horrorfilm **RINGU**. Het aantal studenten dat de cursus bezocht, steeg van 1000 in 2002 naar zo'n 1600 studenten dit jaar. De cursus werd tijdens het IFFR afgesloten met een gratis voorstelling van de Zuid-Koreaanse film **SAVE THE GREEN PLANET!**

FILM, ZOALS JE NOG NOOIT HEBT GEZIEN!

In samenwerking met de Rotterdamse filmtheaters Cinerama en Theater Lantaren/Venster bood het IFFR een keuze uit vier speelfilms met lesmateriaal voor middelbare scholen in Rotterdam en omstreken. Op een dag naar keuze konden klassen naar een van de volgende festivalfilms, speciaal geselecteerd om aan te sluiten bij niveaus variërend van vmbo tot havo/vwo: **LILYA 4-EVER**, **RABBIT-PROOF FENCE**,

SPIRITED AWAY of **ΝΟΙ ΑΛΒΙΝΟΙ**. Voor de scholen was zowel inhoudelijk en filmtechnisch lesmateriaal beschikbaar alsook een complete filmles waarin de film nader werd toegelicht en bediscussieerd. Het afgelopen schooljaar hebben meer dan duizend leerlingen uit het voortgezet onderwijs in Rotterdam en omstreken dit filmproject bezocht.

IFFR IN DE WIJKEN

In november 2003 werden zes films uit de Tiger Releases-reeks op aanvraag van specifieke groepen vertoond in buurtcentra van de Rotterdamse wijken Charlois, Delfshaven, IJsselmonde, Kralingen-Crooswijk en Hoogvliet. Waar festivalbezoek misschien nog een te hoge drempel heeft, biedt dit initiatief de kans aan Rotterdammers om in de eigen buurt met films van het IFFR kennis te maken. Voor de komende editie zal de opzet iets aangepast worden. De wijkvertoningen worden daarbij niet alleen op aanvraag, maar vooral ook op vaste dagen georganiseerd.

SCHOOLVOORSTELLINGEN TIJDENS FESTIVAL

De IFFR-schoolvoorstellingen tijdens het festival voor het voortgezet onderwijs in Rotterdam lopen ieder jaar weer snel vol. De leerlingen (en docenten) willen, vanwege de festivalsfeer juist graag deze voorstellingen bezoeken. Dit jaar werden op alle doordeweekse festivalochtenden de films **ELEPHANT** (voor havo/vwo) en **OSAMA** (ook

IFFR 2003-2004

STAATSSECRETARIS VAN CULTUUR MEDY VAN DER LAAN EN DIRECTEURE SANDRA DEN HAMER

IFFR 2003-2004

'POWER : PLAY' ; GAMING IN DE 'FIGHT CLUB' (OFF_CORSO)

IFFR 2003-2004

THE LATE SHOW; JULIE BERTUCELLI EN ESTHER GORINTIN (REGISSEUR EN HOOFDROLSPEELSTER UIT 'DEPUIS Q'OTAR EST PARTI') PROOSTEN MET PRESENTATOR WILFRIED DE JONG

IFFR 2003-2004

POSTERS TER PROMOTIE VAN DE FILMS WORDEN DOOR DE PAPER TIGERS OP ALLE LOCATIES VERSPREID

voor vmbo) geprogrammeerd. Als voorfilm bij **OSAMA** werd de korte film **VET!** vertoond. Het bezoek aan de film werd ondersteund door een inleiding bij de voorstelling en lesmateriaal voor de nabespreking in de klas.

Reacties van scholieren en docenten waren positief; beide films lieten een diepe indruk achter. In totaal hebben zo'n 1100 scholieren van zestien verschillende scholen de voorstellingen bezocht waaronder 450 uit de provincie Zuid-Holland in het kader van het project **ZIEN KIJKEN FILMEN** (zie verder).

KIDS ONLY

De festival(zon)dag voor kinderen tussen de acht en twaalf jaar is een geliefd en stevast uitverkocht festivalevenement. De dag bestond uit een filmprogramma en een workshop. In de ochtend zagen de kinderen korte films die telkens werden ingeleid en nabesproken met een aantal filmmakers. 's Middags konden de kinderen meedoen aan de workshop 'Watch That Sound' waarin zij eigen soundtracks maken bij filmfragmenten.

MOVIEZONE JURY

De jongerenjury van het festival, de MovieZone jury, wordt ieder jaar samengesteld in samenwerking met het NIF. Jongeren uit heel Nederland kunnen via een wedstrijd meedingen naar het lidmaatschap van deze jury door een scenario, recensie, filmpje of storyboard in te sturen. De vijfkoppige (geheel vrouwelijke) jury kende de MovieZone Award dit jaar toe aan de Bosnische film **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY**.

DIGITAL PLAYGROND, MO'MOVIEZ EN MEER

'Digital Playground' (georganiseerd door Hal 4), een 3 uur durende workshop digitaal filmen en monteren, werd voor het eerst aangeboden tijdens het IFFR in de bovenfoyer van de Rotterdamse Schouwburg. Vijf scholen maakten ervan gebruik, docenten en leerlingen waren enthousiast over deze mogelijkheid om ook actief met film bezig te zijn. Voor de studenten van de Nederlandse Film- en Televisie Academie

waren verschillende activiteiten georganiseerd zoals vier sessies waarin VPRO Tiger Award regisseurs aan de tand werden gevoeld en een tweedaagse cursus met lezingen en films rond festivalthema's. Verder bezochten 150 studenten van de internationale filmschool uit Denemarken het festival.

Onder de noemer 'Mo'Moviez' waren de films **NOVIEMBRE** en **SCHUSSANGST** (met korting) speciaal voor jongeren geselecteerd. Middels diverse advertenties in CJP's UNZIP en de Volkskrant werd dit hapklare aanbod maar matig verkocht. Gezien de stijging in het aantal verkochte Rotterdam Voordeel-passen met korting is het duidelijk dat geïnteresseerde jongeren op hun eigen manier het IFFR weten te vinden.

MASTERCLASS MIRAMEDIA

Tijdens het festival vond een masterclass plaats rond **I SOENI** met filmmaakster Carin Goeijers georganiseerd door Miramedia, een projectorganisatie die de schakel wil zijn tussen de media en de multiculturele samenleving. De deelnemers, circa 35 mensen werkzaam in de media, werkten en debatteerden naar aanleiding van de vraag "Hoe breng je als filmmaker andere culturen in beeld?"

DISTRIBUTIE

Het International Film Festival Rotterdam blijft waardevolle festivalfilms uitbrengen in de filmtheaters maar zoekt tegelijk naar nieuwe of andere distributievormen. In plaats van theatrale release vinden nu per jaar twee tournees van drie films plaats, werkt het IFFR samen met andere festivals en evenementen, komen films uit op DVD en zijn films in streaming video te zien via de KPN Breedband Portal. Voor een aantal kleinere Zuidhollandse filmtheaters zijn speciale programma's samengesteld met korte films en de festivalfilm **THE SADDEST MUSIC IN THE WORLD**.

TIGERS ON TOUR

De formule van Tigers on Tour die na het festival van 2003 voor het eerst werd ingezet, is het afgelopen jaar zeer succesvol gebleken. In het najaar van 2003 toerden drie Afrikaanse Hubert Bals Fonds-titels (**ABOUNA**, **HEREMAKONO** en **PROMISED LAND**) gezamenlijk langs negentien theaters in heel Nederland. Met dank aan *de Volkskrant* en de VPRO die als tour-partners advertentieruimte beschikbaar stelden, overtroffen de bezoekersaantallen ruim die van de vorige tour. De voorjaarstour van 2004, met de winnaars van de VPRO Tiger Awards Competitie van het festival van 2004 (**THE MISSING**, **SUMMER IN THE GOLDEN VALLEY** en **UNTERWEGS**), ging in maart van start. De winnaars worden in 21 theaters in heel Nederland vertoond. Alhoewel de verkoop voor de tour nog volop in gang is, staat de teller al op 1733 verkochte kaarten.

ZIEN KIJKEN FILMEN

De provincie Zuid-Holland benaderde het IFFR in 2003 met de vraag om in samenwerking met regionale filmtheaters in Zuid-Holland en Kunstgebouw (Stichting Kunst en Cultuur Zuid-Holland) een festivalprogramma te maken. Voor dit project ZIEN KIJKEN FILMEN stelde het IFFR een filmprogramma samen voor twee tours in Zuid-Hollandse theaters en Kunstgebouw ontwikkelde een educatief traject voor middelbare scholieren uit Zuid-Holland. Voorafgaand aan IFFR 2004 toerde het programma 'Making it short' langs zeven Zuid-Hollandse

theaters en wist daar goed gevulde zalen te trekken. Daarnaast schreef het IFFR een wedstrijd uit onder 50 internationale filmmakers om een idee in te sturen voor een film van één minuut. De tien geselecteerde korte films gingen tijdens het festival van 2004 in wereldpremière en toeren in april onder de noemer 'Just a Minute' als voorprogramma bij **THE SADDEST MUSIC IN THE WORLD** (Guy Maddin) langs de deelnemende Zuid-Hollandse theaters. Een DVD met de tien 'Just a Minute'-films aangevuld met ander werk van de meeste filmmakers werd als bijlage verzonden bij de april-uitgave van filmaandblad *Skrien*.

TIGER RELEASES (DVD'S EN VIDEO'S)

Het IFFR beperkt zich op het label Tiger Releases tot titels die gesteund zijn door het Hubert Bals Fonds. Het festival wil juist deze films een tweede leven en een groter publiek geven en streeft ernaar samen te werken met vergelijkbare Europese fondsen. Zo is tijdens IFFR 2004 een bijeenkomst georganiseerd over de haalbaarheid van een internationaal HBF/dvd label. In september 2003 werd **DOMESTICAS** op dvd en video uitgebracht, in april 2004 **ABOUNA** op video en **PROMISED LAND** op dvd en video. Terwijl het tijdperk van koop-en huurvideo's ten einde loopt, biedt het medium dvd vele extra cinefiele mogelijkheden in de vorm van audiocommentaar, eerder werk van de maker of interviews. De samenwerking met de Amsterdamse distributeur Filmfreak is voortgezet.

FESTIVALFILMS EVENEMENTEN

IFFR profileert zich met festivalfilms in de programmering van een serie evenementen zoals *Dunya* in Rotterdam, *A Campingflight to Lowlands Paradise* in Flevoland, het *Pluk de Nacht* festival in Amsterdam en de *Boerderijtour* in het kader van het Jaar van de Boerderij. In Suriname heeft voor de tweede keer, begin april 2004, een succesvolle editie plaatsgevonden van 'IFFR flies Paramaribo'.

COMMUNICATIE, MARKETING, PERS EN WEBSITE

“Het is ieder jaar heerlijk om de IFFR-vlaggen en -affiches weer in Rotterdam te zien”: een veelgehoorde uitspraak die mooi verwoordt waarop het communicatiebeleid van het IFFR zich richt. Een uitgekiende combinatie van marketinginstrumenten kondigt het festival aan, communiceert de inhoud, geeft het een hanteerbare vorm en opent de weg naar ‘erbij zijn’. Op papier, op straat, op internet, maar vooral ook in de harten van de vele festivalbezoekers. De festivaltijger mag een ijzersterk beeldmerk zijn, het festivalprogramma in al zijn variatie, verandering, betekenissen en diepgang bekend maken is een andere zaak. Bijna onontkoombaar meldt het IFFR zich in december tot en met het festival (maar ook door het jaar heen) via promotiecampagnes en zo ongeveer alle soorten media. IFFR, Rotterdam, kom kijken...

PROMOTIECAMPAGNE

Het IFFR voert landelijk promotiecampagnes met een magazine, affiches, bioscoop- en televisie-commercials, freecards, de festivalwebsite en de programmabijlage in de Volkskrant. In december maakt en verspreid het IFFR het magazine met informatie over de belangrijkste festivalonderdelen en thematische programma's. Vanaf de Kerstperiode draait in bioscopen en filmtheaters een commercial die later ook via de televisie in STER blokken is te zien. In januari volgt een landelijke affichecampagne. De belangrijkste festivalmedia verschijnen een week voor de start van het festival: de programmakrant van 32 pagina's als bijlage in de Volkskrant en het online programma op de festivalwebsite.

FESTIVALPUBLICATIES

De catalogus van IFFR 2004 verscheen zowel in druk als online op de festivalsite. Omdat de gedrukte catalogus, zo leert de ervaring, hoofdzakelijk wordt gebruikt door professionele festivalgasten (die het bij accreditatie ontvangen) en om een handzamer formaat mogelijk te maken, werd de drukversie ditmaal uitsluitend in het Engels gepubliceerd. Online was de complete Nederlands- en Engelstalige catalogusinformatie beschikbaar. De hanteerbare catalogus maakte de Rotterdam Programme Guide overbodig. Ter vervanging bevatte de catalogus een los bijgevoegd programmaschema en de gastenmap de flyer 'How to do Rotterdam'. De catalogus was te koop in boekhandels in de grote steden.

De Daily Tiger, de festivaldagkrant met 24 pagina's in tabloid-formaat, bracht tijdens het festival tien edities uit. De elfde editie bevatte het programma van de Volkskrantdag. De twee nieuwe hoofdredacteuren (Sietse Meijer voor het Nederlandstalige en Christopher Pickard voor het Engelstalige deel) wisten samen met hun 27 redacteuren, fotografen, columnisten en vormgevers een onmisbare en levendige krant te maken met veel nieuws, interviews en achtergrondartikelen.

Het terugkerende festivalonderdeel 'What (is) Cinema' met debatten, interviews en talkshows werd beschreven in een apart cahier. Vertrekkend IFFR-directeur Simon Field zette hierin zijn handtekening met een persoonlijke keuze van tien titels uit het festivalprogramma.

FESTIVALWEBSITE

Uit publieksonderzoek (zie ook hieronder) blijkt dat ruim tachtig procent van de festivalbezoekers de festivalsite www.filmfestivalrotterdam.com raadpleegt voor het reserveren van kaartjes en het vinden van programma- en achtergrondinformatie. Maar liefst 2,8 miljoen keer (2003: 1,6 miljoen) klikte men naar de als zeer gebruiksvriendelijk en informatief beoordeelde festivalsite. Vooral nieuwe (jonge) festivalbezoekers weten de weg naar de site uitstekend te vinden. Dat neemt niet weg dat de enorme belangstelling voor het festival zorgde voor website-problemen tijdens het weekeinde waarin de kaartverkoop startte.

Het IFFR brengt via haar site, zowel in het Nederlands als in het Engels, een enorme hoeveelheid informatie naar buiten. De site biedt, ook buiten de festivalperiode, continue actuele tekst- en beeldinformatie over de activiteiten van het IFFR, het Hubert Bals Fonds en de CineMart. In de aanloop naar het festival verschijnen nieuwsberichten en voorankondigingen over het festivalprogramma. Via de site zijn festivaltickets verkrijgbaar en is over alle films, festivalevenementen, -programma's en -exposities informatie beschikbaar. Ook is hier alle benodigde praktische informatie te vinden voor festivalbezoekers, -gasten en journalisten. Tijdens het festival verzorgen drie webredacteuren op de site dagelijks de Daily Tiger Online met eigen nieuwsberichten en een selectie van artikelen en interviews uit de gedrukte festivaldagkrant. Ook maken zij de dagelijkse emailnieuwsbrief Tiger Alert, verzonden naar bijna zeventuizend geïnteresseerden. In de periode tussen twee festivalédities verschijnt de Tiger Alert onregelmatig (ditmaal vijf maal).

INTERNATIONALE PROMOTIE

Vanaf voorjaar 2003 was voor de promotie van het IFFR in het buitenland een nieuwe Engelstalige folder beschikbaar. Het Rotterdam Bulletin is begin december 2003 in digitale vorm verzonden naar de internationale professionele festivalcontacten. Ook de deelname van de festivaldirecteur, -programmeurs en -medewerkers aan workshops, conferenties en

debatten op andere internationale filmfestivals vergroot de zichtbaarheid van het IFFR buiten Nederland. Deze aanwezigheid wordt via een klein budget ondersteund met advertenties in de internationale filmvakbladen. Tijdens het filmfestival van Venetië in augustus 2003 werd ter gelegenheid van de benoeming van Sandra den Hamer tot IFFR-directeur een persontmoeting georganiseerd en enkele weken daarna, tijdens het Toronto International Film Festival, een drukbezochte receptie.

PUBLICITEIT EN IFFR-ACTIVITEITEN DOOR HET JAAR HEEN

In de laatste drie jaar is de bekendheid met de IFFR activiteiten die buiten de festivalperiode plaatsvinden, zoals het uitbrengen van DVD's en video's (Tiger Releases), de educatieve activiteiten, de Tigers on Tour en Hubert Bals Fonds-films vertoond op andere Nederlandse (film)festivals, enorm toegenomen. De redactionele aandacht in kranten en andere media, de lezersaanbiedingen in de Volkskrant en in de VPRO Backstage voor 'Tigers on Tour' spelen daarin een belangrijke rol.

PUBLIEKSONDERZOEK IFFR 2004

Uit een tijdens de 33^e festivaleditie uitgevoerd publieksonderzoek (het vorige onderzoek vond plaats in 2001) kan het volgende bezoekersprofiel worden opgemaakt:

- 33% is jonger dan 30 jaar
- 62% is tussen de 17 en 39 jaar
- 43% komt uit Rotterdam en omgeving, 52% uit de rest van Nederland en 5% woont in het buitenland
- 87% behoort tot de hogere sociale klasse, 12% tot de middenklasse
- 19% bezoekt het festival voor de eerste keer
- men bezoekt het festival gemiddeld 7 keer

De geënquêteerden geven als reden voor hun festivalbezoek de interessante films en festivalsfeer. Gevraagd naar festivalonderdelen noemt de helft de VPRO Tiger Awards Competitie, de Filmmakers in Focus en de Hubert Bals Fonds-films; een kwart noemt verder Exploding Cinema. 40% geeft aan de prijs van tickets en de reserveringskosten hoog te vinden; 88% heeft een zeer positief oordeel over klantvriendelijkheid en geboden service. De programmapagina's in de Volkskrant en de festivalwebsite blijken de belangrijkste informatiebronnen over het festival.

DOELGROEPMARKETING

Het IFFR zorgt dat een aantal specifieke doelgroepen via festivalactiviteiten en daaraan verbonden marketingacties in contact komen met de onafhankelijke film en het festival:

- Educatieve activiteiten (scholieren en studenten)
- Kids Only (kinderen van 8 tot 12 jaar)
- Tigers on Tour (bezoekers filmtheaters, de Volkskrant-lezers en VPRO-leden)
- Festivalpreview (CJP-houders en studenten)
- Filmvertoningen in buurthuizen (wijkbewoners Rotterdam)
- Flyers, mailingen, uitnodigingen (culturele gemeenschappen)
- Toegangsreductie (CJP-houders, CKV-scholieren, Rotterdampashouders)
- Speciale acties gericht op studenten en jongeren
- Lezersaanbiedingen in uiteenlopende media
- Gerichte distributie van drukwerk

KAARTVERKOOP, RESERVEREN EN KAARTSOORTEN

Het systeem van verkoop en reserveren van kaarten veranderde ten opzichte van voorgaande festivaledities. Ditmaal niet direct maar twee dagen na het verschijnen van de programma-bijlage in de Volkskrant waren tegelijkertijd vier manieren beschikbaar om festivalkaarten te bemachtigen: reserveren via de telefoon en via internet, kopen aan de kassa en via internet. Omdat eerder bleek dat veel gereserveerde kaarten niet werden afgehaald en deze kort voor aanvang vrijkomende plaatsen niet meer werden verkocht, konden voor deze editie zalen zo goed als geheel worden uitverkocht dan wel vol-gereserveerd. De enorme belangstelling voor festivalkaarten zorgde, ook nu, voor verwerkings- en capaciteitsproblemen tijdens de eerste twee dagen van de kaartverkoop. Desondanks werden die dagen meer dan 100.000 tickets gekocht of gereserveerd. De rest van de festivalperiode verliep de kaartverkoop zonder problemen en waren ook op de dag van vertoning zelf nog kaarten verkrijgbaar. De ticketing blijft een aandachtspunt voor de komende festivaleditie.

De kaartsoorten en -prijzen bleven ten opzichte van IFFR 2003 hetzelfde. Losse tickets kostten € 8; de niet-persoonsgebonden tienritten-kaarten € 75; de persoonsgebonden Rotterdam Voordeelpas € 95 en de in zeer beperkte oplage

verkochte Rotterdam Unlimited-pas € 295. Voor al deze kaartsoorten (behalve de Unlimited-pas) gold korting voor studenten, CJP-ers, scholieren en Rotterdampashouders. Via internet gekochte kaarten werden goedkoper naarmate de hoeveelheid toenam.

Het totaal aantal verkochte kaarten bleef gelijk evenals de recette. Terwijl de verkoop van alle ticketsoorten min of meer gelijk bleef, steeg het aantal verkochte Rotterdam Voordeel-passen. Het aantal verkochte RV-passen voor studenten en CJP-houders steeg zelfs met meer dan 50%. Het aantal films gezien door RV-pashouders bleef gelijk. In 2003 lag het gemiddelde daarvan op 33.

INTERNATIONALE PERSAANDACHT

Naast de veelvuldig als IFFR-pijlers genoemde festivalonderdelen VPRO Tiger Awards Competitie, Hubert Bals Fonds en CineMart hadden de internationale filmjournalisten rond de 33^e festivaleditie, meer dan voorheen, aandacht voor de diversiteit van het festival-programma. Vooral de programma's 'Homefront USA', de Filmmakers en Artist in Focus en, topscorer, 'Cinema Regained' kregen de meeste vermeldingen. In ruwweg 90% van de verslagen worden het vertrek van Simon Field en de aanstelling van Sandra den Hamer als nieuwe algemeen festivaldirecteur vermeld. Daarbij worden als bijdragen van Simon Field aan het IFFR genoemd: sterke groei van de bezoeker-getallen, behoud van uitgangspunt van het festival, groei in de internationale profilering van festival, HBF en CineMart, de introductie van Exploding Cinema en 'Cinema Regained', het terugbrengen van het debat met 'What (is) Cinema?'.

Na de aankondiging van het vertrek van Simon op de dag na IFFR 2003 zijn de media-interesse en nieuwsbehoefte hiernaar onverminderd groot gebleven. De benoeming van Sandra den Hamer als algemeen directeur in augustus 2003 kreeg veel aandacht in de internationale filmvakbladen; in Nederland reageerden alle dagbladen met nieuwsberichten en vermeldingen.

De activiteiten van het IFFR, het Hubert Bals Fonds, CineMart, de aanwezigheid van festivaldirectie en -programmeurs op andere filmfestivals zorgen gedurende de maanden tussen twee IFFR edities voor een constante stroom berichtgeving in de nationale en/of lokale pers van de betreffende landen maar ook in de internationale 'film trade magazines'. Vaak wordt aan het IFFR gerefereerd naar aanleiding van recentelijk opgerichte coproductiemarkten of fondsen maar ook doordat festivals zich vaker op 'ontdekkingen' of onafhankelijke films gaan richten.

De internationale pers lijkt nog meer door-drongen van de importantie van het IFFR, weet het festivalprofiel gedetailleerd neer te zetten met rake beschrijvingen van het festivalbeleid, festivalonderdelen en festivaltitels. Uit de internationale persaandacht valt verder te lezen dat het festivalpubliek IFFR op handen draagt. Meer dan eens wordt bewonderend gesproken over de grote belangstelling voor ook de meest obscure en experimentele films.

Tijdens de 33^e festivaleditie was de aanwezigheid van vertegenwoordigers van zowel internationale 'film trade' publicaties als van internationaal gezaghebbende media (opnieuw) licht

gestegen ten opzichte van de voorgaande festivaleditie. Overigens nam ook de Nederlandse deelname na de inzinking van 2003 weer toe met ongeveer een kwart. Veel belangstelling was er deze editie vanuit Frankrijk. Zo publiceerde *Le Monde* twee artikelen waarin met name de betekenis van het Hubert Bals Fonds werd beschreven. In *Libération* verschenen een interview met Simon Field en twee paginagrote artikelen rond het 'Power : Play' programma.

Opmerkelijk voor de 33e IFFR-editie was de media-aandacht vanuit de Balkan, Zweden en Witrusland (vanwege Tiger Award kandidaten of andere festivalfilms uit die landen). Dit in tegenstelling tot een iets afnemende persaandacht vanuit Latijns-Amerika. Het grootste deel van de internationale pers komt uit continentaal Europa met de Angelsaksische landen (UK, VS en Canada) als duidelijke tweede. Uit bijna alle Europese landen komen journalisten naar het festival.

PERSAANDACHT IN NEDERLAND

Terugblikkend werd de berichtgeving over het IFFR in de Nederlandse media vanaf augustus 2003 gedomineerd door de benoeming van Sandra den Hamer als algemeen directeur, Raúl Ruiz als 'Filmmaker in Focus', de kwetsbare financiële positie van het festival, veel afscheids-interviews met Simon Field, berichtgeving over de kaartverkoop en tenslotte de prijswinnaars en bezoekerscijfers. Tijdens het festival trokken vooral Kitano Takeshi en diens **ZATOICHI** als openingsfilm, porno-acteur Rocco Siffredi, superster Johan Cruijff en Gus Van Sants **ELEPHANT**, zeker na de schietpartij op het Haagse Terra College, de aandacht.

Vergeleken met IFFR 2003 bood IFFR 2004 de media veel meer 'ophef en vertier'. De blikvangers van IFFR 2004 zorgden voor een golf aan verslaggeving, nieuwsfoto's, reportages en beschouwingen, ook in media die normaal gezien weinig aandacht besteden aan het IFFR. Het is opvallend hoeveel vaker IFFR op voorpagina's van kranten terecht is gekomen. De omvang van de redactionele aandacht in *de Volkskrant*, *NRC Handelsblad*, *Trouw*, *Het Parool* en *Rotterdams Dagblad* was omvangrijker dan voorheen. Naast deze blikvangers in de media publiceerden tientallen kwartaal-, maand- en weekbladen in

januari 2004 aankondigingen met de festival-data, festivaltitels en foto's daarvan. Deze 'opwarmers' zijn goed verdeeld over lifestyle-bladen, jongerenmagazines, uitgaansbladen, omroepgidsen en opinieweekbladen. Dé nieuwkomer van deze 33e festivaleditie was de tienmaal verschenen dagelijkse uitgave van *De Filmkrant*. De dagkrant, telkens acht pagina's met festivalnieuws, recensies, columns, foto's en cartoons, werd snel een veelgelezen aanvulling op de *Daily Tiger*.

De online media-aandacht voor het IFFR breidt zich, zeker in Nederland, uit. Drukbezochte sites als *cinema.nl*, *filmfocus.nl*, *bnn.nl*, de sites van dagbladen en omroepen zorgen voor een enorme zichtbaarheid. Verder was er deze editie een opvallende toename van aandacht van radiozijde. In het algemeen wordt nationaal onvermijdelijk de persaandacht voor het festival gedomineerd door distributietitels: zowel vooraf, tijdens als na het festival. Het festival lijkt soms zijn omvang en media-impact binnen Nederland voor een belangrijk deel te danken aan distributietitels, waar dit geen recht doet aan waar het festival grotendeels over gaat (en waar het internationaal in media om bekend staat en wordt geprezen).

FINANCIËN, SUBSIDIES EN SPONSORING

Ondanks de financiële onzekerheid in de maanden voor het festival over een aantal incidentele fondsen en sponsorbijdragen is de Stichting Filmfestival Rotterdam er in geslaagd om het afgelopen financiële jaar af te sluiten met een positief resultaat van € 117.131.

Dit positieve resultaat is voornamelijk te danken aan recettes en projectinkomsten die hoger zijn dan geraamd. Tevens heeft het in eigen hand nemen van de horeca-uitbating ook dit jaar voor een kostenbesparing gezorgd. Naast deze positieve ontwikkelingen behoeven een aantal gebieden de nodige aandacht. Zo zijn de inkomsten uit directe sponsoring lager dan geraamd.

Naar aanleiding van het bovenstaande positieve resultaat heeft het bestuur besloten om een bestemmingsreserve te vormen. Deze reserve heeft de volgende vier bestemmingen: verbetering van de reserveringsmogelijkheden en kaartverkoop via het internet; ontwikkeling van een IFFR Filmchannel (een nieuw vertoningsplatform voor de kunstzinnige film); digitalisering van het festivalarchief en, in verband met het wegvallen van de tot nu toe gebruikte locatie, verbouwing en inrichting van een viewingsruimte.

Dit positieve financiële resultaat verhult echter de financiële onzekerheid waarin het festival verblijft. Het festival is in grote mate afhankelijk van incidentele fondsen en sponsorbijdragen die jaarlijks opnieuw gegenereerd moeten worden. Deze aanvragen kunnen pas worden ingediend op basis van uitgewerkte programma-onderdelen en specifieke projecten. Bij een festival dat zich in haar programmering zo richt op de actualiteit ontstaat vaak een spanning tussen het definitief vaststellen van programma-onderdelen en de tijd die nodig is om sponsors te werven en de behandelingstermijnen van de diverse fondsen. Tot ver in het najaar wordt de ontwikkeling van projecten nagenoeg stilgezet in afwachting van definitieve financiering.

SUBSIDIËNTEN

Het International Film Festival Rotterdam wordt structureel gesubsidieerd door de gemeente Rotterdam en het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschappen. Daarnaast werd het festival dit jaar gesubsidieerd door het Ministerie van Buitenlandse Zaken (HGIS Cultuur), de Mondriaan Stichting, het Stimuleringsfonds Culturele Omroepproducties, het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam, het ThuisKopie Fonds, het VSB fonds, de Provincie Zuid-Holland, het Nederlands Fonds voor de Film, het Rotterdams Fonds voor de Film en Audiovisuele Media, Amnesty International en het Prins Bernhard Cultuur Fonds. De samenwerking met de Provincie Zuid-Holland die in 2002 begonnen is, kreeg een vervolg in het project ZIEN KIJKEN FILMEN.

SPONSOREN

Volgens Sponsor Magazine (april 2004) heeft de recessie in de Nederlandse economie dit jaar weinig invloed gehad op de uitgaven van het bedrijfsleven aan sponsoring. Sterker nog: de uitgaven zijn gestegen. De lijst van sponsordeals leert dat sport voor veel bedrijven de belangrijkste pijler is in hun sponsoringstrategie. Men verwacht dat de lichte toename in sponsoring van culturele evenementen verder zal stijgen. De *ReSpons Evenementen Monitor* meldde onlangs dat het IFFR zijn eerste positie in de top 10 van entreeheffende evenementen behoudt en stijgt in de top 100 van evenementen van de vijftiende naar de zesde positie.

Beide berichten zouden aanleiding kunnen zijn om aan te nemen dat het festival makkelijk de noodzakelijke nieuwe partners kan vinden. Het is het festival in 2003 echter niet gelukt om een nieuwe hoofdsponsor aan zich te binden. Het bleek dat bedrijven niet bereid zijn om zich voor een periode van drie jaar en het gevraagde bedrag als hoofdsponsor aan het festival te binden. Deze ervaring dwong het festival zijn sponsorbeleid te herzien door zich te concentreren op het zoeken naar meerdere subsponsors in plaats van een hoofdsponsor. Bijkomend voordeel is dat het festival minder kwetsbaar is op het moment dat een hoofdsponsor het contract beëindigt.

De 33^e IFFR-editie kende twee hoofdsponsors: de VPRO en de Volkskrant. De prettige samenwerking met de VPRO bestond dit jaar onder meer uit de organisatie van de VPRO Preview- en Discoverydag. Daaraan werd de VPRO Tigerdag toegevoegd met films uit de VPRO Tiger Awards Competitie. In samenwerking met de Volkskrant werd traditiegetrouw een succesvolle Volkskrantdag georganiseerd. De beker popcorn die centraal stond in de landelijke promotiecampagne van de Volkskrant, was nu voor de Volkskrantdag-bezoekers echt (en gratis) verkrijgbaar.

Sixt Rent a Car, ook al jaren een dierbare partner van het festival, stelde een deel van haar wagenpark ter beschikking. De meeste auto's waren dit jaar fel oranje gekleurd en beplakt met de tekst: *'It's Tiger Time!'* Ook organiseerde Sixt dit jaar een fotoactie met prijsvraag: gefotografeerde festivalbezoekers konden op de website van Sixt kijken of hun portret in de prijzen was gevallen.

De STER, sinds 2002 partner van het festival, ondersteunde het festival door de 30 seconden durende IFFR 2004-commercial regelmatig uit te zenden in haar reclameblokken. Houthoff Buruma sponsorde het festival financieel en middels juridische ondersteuning; de Publieke Omroep gaf een financiële bijdrage en Hulskamp Audiovisueel bood facilitaire ondersteuning.

FINANCIËN, SUBSIDIES EN SPONSORING

TIGER BUSINESS LOUNGE

Uit de samenwerking met het Ontwikkelingsbedrijf Rotterdam (OBR) vloeide een bijzonder project voort: een vernieuwde opzet van de Tiger Business Lounge.

De Tiger Business Lounge creëert een platform voor samenwerking met het (Rotterdamse) bedrijfsleven en dient een tweeledig doel: enerzijds het vergroten van het maatschappelijk draagvlak van het festival, anderzijds het genereren van extra inkomsten voor het festival. Tiger Business Lounge-leden kunnen hun betrokkenheid bij het IFFR benutten door het filmfestival te gebruiken bij uitingen en activiteiten op het terrein van imago-ondersteuning en relatiemarketing.

Een maand voor de lancering van de Tiger Business Lounge werd de Raad van Advies opgericht, waarvan Stef Fleischeuer, directeur van het OBR, zich bereid verklaarde voorzitter te zijn. Andere leden van de Raad zijn: Frank van der Gevel (Gevelco), Wim Pijbes (Kunsthal), Con Schoenmakers (ING Bank Rotterdam), Wilbert van Twuijver (Freeland Corporate Advisors), Jacqueline Veenendaal (de Bijenkorf) en Marcel Windt (Houthoff Buruma). De burgemeester van Rotterdam, Ivo Opstelten, is Ambassadeur van de Tiger Business Lounge.

Op woensdag 28 januari 2004 vond, in aanwezigheid van Ivo Opstelten, de feestelijke oprichting van de Tiger Business Lounge plaats tijdens een relatieavond die gezamenlijk door het IFFR en het OBR was georganiseerd. De Tiger Business Lounge maakte een vliegende start doordat zich meteen ING, Vestia Groep, Houthoff Buruma, Hogeschool INHOLLAND, Consonant Communicatiegroep, Dura Vermeer Groep Rotterdam en Matrans Holding aanmeldden voor lidmaatschap vanaf 1 april 2004. Gedurende het jaar zullen de festivalorganisatie en de leden van de Raad van Advies actief meer leden werven, onder andere door het organiseren van Tiger Business Lounge-bijeenkomsten.

NIEUWE PARTNERS: KPN, INTERBREW EN EVIAN

Dit jaar mocht het festival drie nieuwe partners verwelkomen. Interbrew gebruikte het IFFR voor de hernieuwde lancering van Beck's, een van hun premium biermerken. De advertenties voor Beck's in de festivaluitgaven waren opvallend en aan film gerelateerd; bovendien werd in de Rotterdamse Schouwburg een Beck's Lounge ingericht. Naast Beck's werd tijdens het festival Dommelsch geschonken. Een tweede nieuwkomer was Evian. Het internationaal bekende watermerk was tijdens IFFR 2004 verkrijgbaar in bijzondere druppelvormige flessen en in plastic flesjes.

Ook ging het IFFR samenwerken met KPN. Nadat KPN Mobile september 2002 het contract met het IFFR had beëindigd, vonden kort daarna gesprekken plaats tussen het festival en KPN Breedband Portal. Deze resulteerden in samenwerking op het gebied van streamen op internet: Video on Demand via de Breedband Portal van de KPN, waarbij duidelijk moge zijn dat het IFFR zich verplicht heeft tot het leveren van content. Tijdens het IFFR beleefden elf Tiger Releases hun internetpremière. Gemiddeld keken per dag tien abonnees van de KPN Breedband Portal tegen betaling thuis naar **25 WATTS, COPS VS THUGS, WHO THE HELL IS JULIETTE?** of naar een van de vijf Latijns-Amerikaanse films. Om de samenwerking met

EXPLOITATIEREKENING INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM 2003/2004

het IFFR nog meer kracht bij te zetten besloot de KPN eveneens de Publieksprijs te adopteren. Staatssecretaris van Cultuur Medy van der Laan maakte zaterdagavond 31 januari de winnende film **LA MEGLIO GIOVENTÙ** bekend, waarna Harm Jan Driessen, directeur van KPN Breedband Portal, een oorkonde en € 5.000 uitreikte aan regisseur Marco Tullio Giordana.

Het IFFR blijft op zoek naar nieuwe partners om het festival in de gewenste omvang en met de gestelde kwaliteitseisen te kunnen exploiteren. Partners die bij het festival én bij elkaar passen. De ingeslagen weg naar meerdere partners in plaats van concentratie op het vinden van een hoofdsponsor zal zijn beslag krijgen in een medio 2004 te presenteren sponsorplan. Daarnaast zal de voortgang en inhoud van samenwerking met een aantal van bovengenoemde partners voor de komende editie(s) opnieuw besproken worden. Het festival benadrukt de buitengewoon prettige samenwerking en stelt de ondersteuning van de partners enorm op prijs. Het IFFR hoopt en vertrouwt er dan ook op samen met hen nog jaren prachtige festivals te maken!

	2003/2004	begroting 2003/2004	2002/2003
BATEN			
OPBRENGSTEN			
Directe opbrengsten	2.843.939	2.637.500	2.589.610
Totaal opbrengsten	2.843.939	2.637.500	2.589.610
BIJDAGEN			
Ministerie van OCenW	907.639	920.000	899.774
Bestuursdienst Rotterdam	904.000	900.000	873.000
Overige subsidies	247.103	167.500	176.529
Vrijval egaliseringsreserve			
investeringsbijdrage	–	–	61.260
Totaal bijdragen	2.058.742	1.987.500	2.010.563
Som der baten	4.902.681	4.625.000	4.600.173
LASTEN			
Beheerlasten:			
personeelskosten	936.189	948.471	928.032
materiële lasten	501.263	564.250	611.754
Activiteitenlasten:			
personeelskosten	839.649	807.928	763.225
materiële lasten	2.580.249	2.369.350	2.200.702
Som der lasten	4.857.350	4.690.000	4.503.713
Saldo rentebaten en -lasten	71.800	65.000	69.251
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	117.131	–	165.711
Saldo bijzondere baten			
en lasten Input 2002	–	–	203.471
			369.182
Toevoeging aan bestemmingsreserve	(150.000)	–	(75.000)
Resultaat boekjaar	(32.869)	–	294.182

EXPLOITATIEREKENING HUBERT BALS FONDS 2003/2004

	2003/2004	begroting 2003/2004	2002/2003
BATEN			
OPBRENGSTEN			
Directe opbrengsten	90.232	120.000	132.065
Totaal opbrengsten	90.232	120.000	132.065
BIJDRAGEN			
Ministerie Buitenlandse Zaken en			
Ontwikkelingssamenwerking	567.225	567.225	567.225
Hivos	236.134	113.500	163.445
NCDO	73.606	136.134	90.756
Stichting Doen	75.000	68.067	75.000
International Film Festival Rotterdam	104.610	34.034	34.034
NPS	50.000	68.067	45.378
Prins Claus Fonds	–	–	25.000
Overige inkomsten	74.541	16.079	–
Totaal bijdragen	1.181.116	1.003.106	1.000.838
Som der baten	1.271.348	1.123.106	1.132.903
LASTEN			
Activiteitenlasten:			
Personeelskosten	84.155	77.313	77.352
Materiële lasten	201.670	138.178	113.692
Projectbijdragen	969.604	907.615	904.165
Som der lasten	1.255.429	1.123.106	1.095.209
Beschikbaar per 31 maart 2004			
voor projecten	15.919	–	37.694

(alle vermelde bedragen in €)

* onder voorbehoud van goedkeuring accountants

IFFR 2003-2004

INTO THE NIGHT.....

IFFR 2003-2004

CLAUDIA LANDSBERGER; DIRECTEUR HOLLAND FILM EN VOORZITTER EUROPEAN FILM PROMOTION

IFFR 2003-2004

VLNR TAKAYUKI HASEGAWA, KARIN AMAMIYA, YUTAKA TSUCHIYA EN GOSHI EDA (PEEP "TV" SHOW)

IFFR 2003-2004

AMIR SHAHAB RAZAVIAN; REGISSEUR 'TEHRAN 7:00 AM'

IFFR 2003-2004

MICHAEL WINTERBOTTOM GEÏNTERVIEWD DOOR VPRO'S R.A.M.

IFFR 2003-2004

JOHAN CRUIJFF BIJ DE PREMIÈRE VAN 'JOHAN CRUIJFF: EN UN MOMENTO DADO'

IFFR 2003-2004

KIDS ONLY, DE KINDERFILMDAG VAN HET IFFR

IFFR 2003-2004

CINEMART LUNCH MET VLNR VARATTHA PHONTHANANIKORN, WOUTER BARENDRECHT, PEN-EK RATANARUANG, HIROMI AIHARA

IFFR 2003-2004

DIRECTEUR IFFR; SANDRA DEN HAMER

IFFR 2003-2004

EINDE.....

INTERNATIONAL FILM FESTIVAL ROTTERDAM | POSTBUS 21696 | 3001 AR ROTTERDAM
T. 010 890 90 90 | F. 010 890 90 91 | TIGER@FILMFESTIVALROTTERDAM.COM | WWW.FILMFESTIVALROTTERDAM.COM

